

Poština plačana v gotovini

VIGRED

ŽENSKI LIST

LETO 1931

7

Strah pranja

je za vedno pregnan, ako perete s Schichtovim RADIONOM. Način je povsem enostaven in udoben:

1. Običajno namakanje preko noči. — 2. Raztopiti Schichtov RADIONOM v mrzli vodi in perilo 20 minut prekuhati. — 5. Perilo najprvo v topli, nato večkrat v mrzli vodi dobro izplakniti.

En sam poskus in uverili se bode, da tako lahko, poceni in varčno pere samo

Schicht ov
RADIONOM

A. L.:

M. Herbert.

Nekako vzporedno z našo Pavlino Pajkovo je živela, snovala in delala nemška pisateljica Marija Herbert, četudi ji je bilo usojeno daljše življenje. Deželica Hessen, v bližini mesta Kassel, malo mestece Melsungen ji je bil rojstni kraj, kjer se je rodila 20. junija 1859. V dolini ob mestecu se vije zeleno-modra Fulda, ob njenih bregovih sveže-zeleni travniki in polja, tam daleč zadaj pa visoko ležeči gozdovi. Če si mislimo to pokrajino ožarjeno od solnca, čigar žarki se poigravajo po visokih slemenih hiš in sivih zvonikih, pa imamo pokrajino, ki jo tako radi srečujemo v pisateljčinih delih. Njeno pravo ime je Terezija Kellner, a vsa svoja dela je izdala pod imenom Marija Herbert. Kellnerjevi so imeli lep dom na Rožnem griču izven mesta. Oče je bil državni uradnik, mati tiha, skromna nemška gospodinja. Od nje je Terezija prejela poetično dediščino, dočim od očeta energijo in življensko resnobo.

Zunanji dogodki so kaj malo posegali v pisateljčino življenje. Vse na njej je bil duhovni razvoj, duhovna rast. O njeni mladosti vemo le, da je bila lepa in bogata. Poleg brezskrbnega tekanja po domačih logih in livadah je čakalo dekletce tudi resno učenje in delo. Ni ji bilo na tem, da bi postala učena, a ljubila je znanost in se ni ogibala resnega studija. Dela velikih nemških pesnikov so ji bila draga; najzaupneje pa se je oklenila Annette Droste-Hülshof in F. W. Weberja.

Z njima je delila globino življenskega razumevanja in razmišljajočo resnobo.

Lepi časi so napačili zanjo, ko se je poetično tako bogata, seznanila z literarnim kritikom Henrikom Keiterjem. Iz literarnega prijateljstva se je razvila globoka in nežna ljubezen, ki pač ima začetek, a konca nima, ker jo ožarja večnostni sij. Ko je Keiter kot urednik »Deutsch. Hausschatz«-a (katoliška mesečna revija) prevzel svoje delo v Regensburgu, ga je tja spremila Terezija kot njegova žena. V zvestem delu in obojestranskem razumevanju je hitro potekla vrsta let. Dvoje otročičkov je izšlo iz tega srečnega zakona. V prelepih liričnih pesmih (kakor naša Pavlina Pajkova) je dala izraza lepoti in sreči teh časov.

Ko je l. 1898. v najlepši moški dobi umrl njen soprog, ga je globoko obžalovala; ljubezen in zvestobo mu je ohranila, kar je njeno žalost mnogo omililo. S svojo materjo in obema otrokoma je živela tiho življenje v Regensburgu in ustvarila do svoje smrti 1925 naravnost ogromno število literarnih del, da, kakor naša Pavlina Pajkova, prav nič ne zaostaja za moškimi literati.

Marija Herbert je zastopnica najboljše ženske novele, četudi je napisala tudi celo vrsto romanov.

Nikoli ni sledila katerikoli moderni smernici, ni prisluškovala glasovom ne z zahoda, ne z vzhoda, ne severa. Brez vsake senzacije je hodila svoja tiha pota in si je ustvarila svoj lastni slog. Z odprtimi očmi je stala ob veletoku modernega življenja. Videla je valove človeštva, kako so se valili mimo nje, videla može in žene v jasni solnčni luči in solzeče se in smejoče otroške oči. V mraku prihaja trudna starost, starčki in starčice, ki jim je življenje pisalo v obraz svoja globoka znamenja. Pisateljica je videla nemirni lov za srečo, lov za denarjem, pa tudi vroče želje po resnici in miru. Poznala je razmišljanje in skrb, ljubezen in trpljenje drugih in je čutila ž njimi. Samotna je bila njena pot na viharno morje človeškega življenja, kjer je še našla biserov, ko so drugi videli samo prazne pene.

V tisti starosti kakor naša Pavlina Pajkova je M. Herbert spisala svoje prvo večje delo, roman »Das Kind seines Herzens« (Otrok njegovega srca), ki je izšel v štirih izdajah.

Bogat grof — samotar živi na svojem gradu. Srce mu hrepeni po ljubezni. Na potovanju se zavzame za zapuščeno dekletce brez staršev, jo vzame za svojo in jo vzgaja čisto po svojem mišljenju. Aleksa, »otrok njegovega srca« mu ni nehvaležna, pa tudi ne nesebično vdana. Dorasla, najde zunanjo srečo v svetu; grof pa v nadaljnjih delih ljubezni tudi notranje zadovoljstvo.

Že v tem romanu je pokazala pri ženski redko zmožnost, široko obzorje dejanja harmonično združiti in je trdno obdržati v roki. Še bolj se je to pokazalo v prihodnjem romanu »Die Jagd nach dem Glück« (Lov za srečo), ki očituje še večjo poglabitev.

Pisatelj Fahrenbach se je iz skromnih razmer dvignil ter je vse višine in nižine življenja prebrodil, a ni našel sreče. Dve ženski mu stojita nasproti: Lucija Scoltoni, vročekrvna hči juga in skromno zlatolaso dekletce domovine. V čisti ljubezni plemenitega ženskega srca najde potem pot do vere svoje mladosti, s tem k miru in sreči. »Kdor imenuje mir svojo srečo in ga išče z delom, žrtvami in poštenostjo, ga mora najti, kakor gotovo je Bog resnica.

Poleg teh dveh romanov je spisala M. Herbert tudi še tele romane: »Ohne Steuer« (Brez krmila), »Doktor Sörrensen«, »Aus unseren Tagen« (Iz naših dni), »Die Wenderoths«, »Die Schicksalsstadt« (Usodno mesto), »Die Kinder des Kilians« (Kilijanovi otroci), »Prinz Spiro Maria« itd. Kljub temu pa se je vse bolj oklenila novele in je našla ter pokazala prav v noveli tako rekoč neizčrpno iznajdljivost. Vedno novi značaji in okolice ji prihajajo izpod peresa in v vseh položajih zna zadovoljiti čitalstvo.

Obširna knjiga novel je izšla pod naslovom »Baalsopfer« (Baalove žrtve); druga zbirka nosi naslov »Dagmarsglück« (Dagmarina sreča). Vrsta krajših novel in novelističnih skic je zbrala v »Frauenromanen« (Ženske novele). Daljša novela »Aglä« nas popelje v čase prvih kristjanov. »Alessandro Botticelli« pripoveduje umetnikovo življenje. V knjigi z naslovom »Unmoderne Frauen« (Nemoderne žene) je zbranih dvanajst novel. Vse te nemoderne žene označi M. Herbert tako-le:

Čuječe oči za drugih vseh srečo,
čuteče srce za tujo nesrečo,
hitre v umevanju veselja in boli,
pripravljenih rok za življenje in smrt,
bogate v odpovedi, skromne v plačilu,
z mirom v očesu, radostjo v besedi,
srečne v dajanju, same brez želja,
nesebične duše — vam slava velja!

V tem smislu je tudi zbirka novel »Das Buch von der Güte« (Knjiga o dobroti). Drobna knjižica, »Marianne Findler«, je zbirka pogodjenih ženskih značajev, kratke novelice vsebuje zvezek »Aus dem Buche des Lebens« (Iz knjige življenja).

»Die Lebensbeichte« (Življenska izpoved), ki jo omenja že Vigred 1925, »Der blutige Lehrpfenig« (Draga šola), »St. Erhards Haupt« (Glava sv. Erharda) in »Das fremde Leben« (Tuje življenje) so krajše povesti.

Od l. 1900 dalje so sledili proizvodi v zelo malih razdaljah, dokaz, kako plodovita je bila pisateljica. »Miß Edda Brown«, Ein Lichtblick«, »Flitter«, »Ein modernes Märchen«, »Geliebt werden« (Ljubljen biti) so nastale druga za drugo.

Če pregledamo vse te romane in novele pisateljice, se moramo čuditi bogastvu njenega uprispodabljanja. Preprosta in visoka snov, salonska slika in podeželski dogodek, vse vidi s prave strani in označi s pravimi besedami. Najnežnejša in najmočnejša čustva človeškega srca so ji znana. V psihologiji ženske duše je mojster.

Pravijo, da je hiba njenega talenta, ker je temeljni ton njene muze globok molov akord. Res je, da nas redko odpusti v solnčnem veselju, ampak največkrat z občutjem žalosti, vendar zna vselej privedi iz teme v luč; iz trpljenja k moči, iz zmote v jasnost. Nikoli ne posnema, vedno je samonikla. To kažejo zlasti njeni »Aphorismen«, »Einsamkeit« (Samotnost), »Lebenslieder« (Življenske pesmi), »Heimfahrten« (Vrnitve), »Tröstungen« (Tolažbe), »Verborgenheiten« (Tajne).

V »Ordo Missae« je v pesniški obliki obdelala mašne molitve. Življensko delo M. Herbert je res silno plodovito. Vigrednice — učiteljice jo poznajo v originalu, vendar je morebiti katera prezrla eno ali drugo njenih del in se bo ob tem članku spomnila na marsikatero delo M. Herbert, ki jo je čitala. Da pa spoznajo tudi čitateljice Vigredi vsaj deloma lepoto njenih novel, bo v prihodnjih mesecih Vigred prinesla eno ali drugo izmed njih.

Marija Herbert je znala oprijeti vsakršno občutje človeške duše, najgloblje pa razmerje do Boga in religije; zato nam je tudi tako blizu in je prav, da se je Vigred s temi vrsticami spominja.

Dr. Fr. Jaklič:

Kar je Bog združil, tega naj človek ne loči.

Dosmrtna enotnost in nerazdružnost zakona sta postali zadnje čase znamenje, kateremu se nasprotuje. Najrše pregrehe zoper ti dve svojstvi zakona se v besedi in tisku, v predstavah in romanih in smešnicah tako opisujejo, kakor da v njih ni prav nobene podlosti, krivde in sramote, ali pa se celo kar proslavljajo kot posebno izvirna in junaška dejanja. Ta gonja izkvarjenega dela človeštva zoper enotnost in brezpogojno nerazdružnost zakona pa ni nič čudnega, saj mora s temi dvema svojstvi biti združeno večkrat še prav posebno samozatajevanje; temu se pa človek ne podvrže rad.

Pa vsi taki napadi in izpadi se lomijo ob neporušnem zidu, s katerim je božji Učenik obdal krščanski zakon. Edino katoliška Cerkev pod nobenim pogojem ne dovoljuje izjeme zoper zakonsko enotnost in nerazdružnost. Druge verske družbe ju sicer tudi naročajo in jima dajejo priznanje; vendar ker dovoljujejo izjeme, usodno rušijo s temi izjemami sveto zakonsko vez.

Strašne številke beremo iz nekaterih držav, kako zelo se v njih greši zoper trajno nerazdružnost zakona. V sovjetski Rusiji — Ukrajina pri tem še všteta ni — se letno razporoči 200.000 zakonov. Še celo v Českoslovaški je bilo l. 1929. 10.278 razporok.

I.

Prvotni zakon je bil strogo enoten, med enim možem in eno ženo, do smrti trajen. Tudi zgodovina nam to dokazuje. Najstarejši narodi zemlje, ki imajo še čisto prvotno kulturo, so tako zvani pigmejci ali pritlikavi narodi. Po večini zdaj hitro izumirajo, ker je moderna kultura le preveč sovražna njih načinu življenja. Pigmejske narodiče najdemo na Filipinih, Malaki, Cejlonu, Sumatri, v jugovzhodni Avstraliji, na prav južnem otočju Amerike in v srednji ter južni Afriki. Pri vseh teh narodih skleneta mož in žena svobodno zakon in ga držita do smrti, če je le vsaj en otrok iz njega rojen; prešuštvo je zelo redko in sta po navadi oba krivca kaznovana s smrtjo; skoro povsod zahtevajo iz ozira na enotnost zakona tudi predzakonsko čistost.

Ko govori sveto pismo o prastarših, katerima je Gospod naročil: »Rastita in se množita in napolnita zemljo!«, nam tudi poroča, da je Adam tako dobro razumel trajnost in nerazdružnost zakonske vezi, da je v zamaknjenju vzkliznil: »Zato bo mož zapustil svojega očeta in svojo mater in se bo pridružil svoji ženi in bosta oba eno telo.« Tak zakon je Bog namenil človeštvu.

Stvarnik človeške narave je človeku dal različne naravne postave. Nekatere so popolnoma neizpremenljive, ker bi vsako njih rušenje ugonobilo človeštvo. Nekaj naravnih postav je pa takih, da se dajo deloma izpremeniti in časovnim razmeram prilagoditi. Brez njih bi človeštvo sicer ne propadlo, pač pa bi trpelo znatno škodo. In k tej drugi skupini naravnih postav spada tudi postava, da bodi zakon le med enim možem in eno ženo, in da ga loči šele smrt. Zato je Bog »zaradi trdote človeškega srca«, kakor je rekel Jezus, o d te postave nekoliko oprostil in je Mozes celo članom izvoljenega ljudstva pod določenimi pogoji dovolil razporoko in novo poroko; tudi beremo o nekaterih dobrih možeh — očakih, Davidu, Salamonu itd. — da so imeli hkrati po več žen. To je bilo v dobi, ko žena možu še ni bila družica in zaupnica, ampak skoro le dekla in mati otrok.

Kristus pa je tudi zakon zopet dvignil na svojo prvotno višino. Nobeno pero ne more popisati vsega blagoslova, ki se že skoro dva tisoč let razliva iz besed evangelista:

Pristopili so pa farizeji, in da bi ga skušali, so ga vpraševali, ali je dovoljeno možu ženo odsloviti. Odgovoril jim je: »Kaj vam je naročil Mozes?« Ti so rekli: »Mozes je dopustil, napisati ločitveni list in jo odsloviti.« In Jezus jim je rekel: »Zaradi vaše trdosrčnosti vam je napisal to naročilo. Od začetka pa, ko je Bog ustvaril prva dva človeka, ju je ustvaril kot moža in ženo. Zaradi tega bo mož zapustil očeta in mater in se pridružil svoji ženi in bosta eno telo; zatorej nista več dva, ampak eno telo. Kar je torej Bog združil, tega naj človek ne loči.« V hiši so ga učenci spet vprašali o tem. In rekel jim je: »Kdorkoli se od svoje žene loči in oženi z drugo, prešuštvuje proti prvi; in ako se žena, ki se je ločila od svojega moža, omoži z drugim, prešuštvuje.« (Marko 10, 2—12.)

Kristus je torej jasno povedal: v novi zavezi je razporoka in nova poroka, ko prejšnji zakonski drug še živi, popolnoma izključena.

Nekatere nekatoliške verske družbe se pa sklicujejo na besedilo sv. Mateja 19, 9: »Kdorkoli se od svoje žene loči, razen če se zaradi prešuštva, in se oženi z drugo, prešuštvuje.« Motijo jih besede »zaradi prešuštva« in pra-

vijo, da če je eden od zakonskih storil ta greh, se sme drugi, nedolžni razporočiti in z drugo osebo poročiti. Pa se motijo. Isti sv. Matej, ki si pač ne bo nasprotoval, ima na drugem mestu tako besedilo, da izključuje tudi v slučaju prešuštvojanja novo poroko. Prav tako jasno pišeta sv. Luka in sv. Pavel. Besede »zaradi prešuštva« torej pomenijo, da je v takem slučaju dovoljena neka ločitev, namreč le ločitev od skupnega življenja, a si zakonska tudi poslej ostaneta mož in žena. Kristus vendar ne bo dajal nagrade na zakonsko nezvestobo in z njo odpiral vrata vrtoglavim strastem in z njimi združenim nesrečam! Saj bi mnogi namenoma zagrešili prešuštvo, da bi se potem njih zakon razdružil.

II.

Če bi ne bil zakon enoten in nerazdružljiv, bi bil nedopovedljivo oškodovan njegov prvi namen: da se iz njega rodijo in vzgajajo otroci.

Brez trajne zveze med enim možem in eno ženo bi že rojstvo otrok bilo dvomno. Kolonialni kongres za enoženstvo je n. pr. že l. 1910. opozoril na številčno nazadovanje rojstev v mnogoženstvu. Še bolj pa bi trpela vzgoja otrok. Pravico in dolžnost vzgoje imajo namreč predvsem starši; starši so začeli Stvarnikovo delo, ko so otroku dali telesno življenje; Stvarnikovo delo morajo nadaljevati s tem, da za otroka skrbijo in ga vzgajajo, da mu nudijo pomoč in nasvete, dokler ne doraste. Ta neprekinjena, leta in leta trajajoča vzgoja otroka pa mora prihajati od očeta in od matere; oče ji da trdnost in odločnost, mati pa nežnost in dobrotnost; oče vpliva na razum, mati na srce, oba pa na voljo. Ta vzgoja bo le potem uspela, če se roditelja ljubita in v slogi in soglasju delujeta; če sta enakih nazorov in dejanj; kajti sicer bo značaj otrok razbit, ne pa lepo zaključen.

Ko je pa en otrok nekoliko odgojen, pride drugi na vrsto in to traja tako dolgo, da prideta roditelja že v tako starost, ko za ločitev ni več razloga. Zaradi otrok je torej Stvarnik moral zahtevati dosmrtno trajnost zakona.

Francoski pisatelj P. Bourget je v romanu Razporoka, ki je tudi na slovensko preveden, obdelal vprašanje o dosmrtni trajnosti zakona. Odlična Parižanka, tako pripoveduje roman, je živela v nesrečnem zakonu s pijancem in nasilnežem. Porabila je protikatoliške francoske zakone o razporoki in novi poroki in se je civilno poročila z znancem iz mladih let. Več let jima sije solnce navidezne sreče. Naenkrat se pa začne preokret. Hčerka bo šla k prvemu sv. obhajilu in mati bi jo rada spremila k obhajilni mizi, a ne more, ker ji učeni, pa ubožni duhovnik obzirno dopoveduje, da je njen drugi zakon le prešuštvo. Gospa le upa, da bo tudi na svoji poti zopet našla življenjsko srečo in mir vesti, pa se bridko vara. Udarec za udarcem pada nanjo, vsa družina postaja nesrečna. Roman se zaključi z besedami: »In čuteč se jetnico te razporoke je mati Lucienova in Jeannina proklinjala to zločesto postavbo, kateri se je slabotna ženska vdala v skušnjavi, ki uničuje družinsko in versko življenje; to postavbo anarhije in nereda, ki je obetala svobodo in srečo, ki pa ji je, kakor tudi že toliko drugim, donesla le sužnost in bedo!«

Otroci iz razporočenega zakona so vsaj deloma brezdombci. Odtujeni so ločenemu roditelju in jim zakrknje srce. Kaj šele, ako se ta iznova poroči!

Tu nič ne pomaga izgovor, češ: morda bo pa drugi soprog bolj skrbel za otroke, za katere se njih lastni oče ni zmenil ali jim je celo dajal pohujšanje. Nikdar ne smemo kaj zlega storiti, tudi če bi iz tistega zlega kaj dobrega izviralo. Razporoka je pa zla sama v sebi. Zaradi slučajnih koristi se ne sme razdirati temelj obče sreče.

Tudi v slučaju, da je zakon brez otrok, ne sme iskati mož nove zveze. Če bi namreč bila ta izjema dovoljena, bi mnogi nalašč ne hoteli imeti otrok, da bi si ta izhod pustili odprt.

Drugi namen zakona je medsebojno osrečevanje, medsebojno dopolnjevanje in medsebojna pomoč zakonskih. Da je Bog hotel po zakonu osrečevati tudi oba zakonska, je razvidno že iz tega, ker ju je tudi dušno različna ustvaril.

Tudi ta namen zakona kliče po njegovi stalnosti. Vsaka prava ljubezen bi rada bila neminljiva, tem bolj torej zakonska ljubezen, katera je od vseh vrst ljubezni najgljoblja in najmočnejša, saj se po njej zakonska vsega izročita eden drugemu. — Ljubezen zahteva zvestobo. Kako lepa čednost je zvestoba! Zveste duše so zlate duše, nanje se lahko zaneseš in se ne boš prevaral. — Zvesta zakonska ljubezen ob vseh zapeljevanjih trdna stoji in išče vedno sreče zakonskega druga oziroma družice; išče zlasti njegovega notranjega napredka, da čedalje bolj podoben postaja Kristusu.

Ta ljubezen ne sme biti zgrajena na čutnosti, ki se menjava in mine, ampak mora biti predvsem dušna ljubezen, ko eden na drugega gledata s spoštovanjem, kot člana skrivnostnega telesa Kristusovega, »kot je tudi Kristus ljubil Cerkev in je samega sebe zanjo dal«. (Ef 5. 26.)

Če torej udarci usode, obubožanje, bolezen, hiranje itd. izpremenijo zunanost zakonskega ali če sodrug ali sodružica polagoma zasledi grdo napako v njegovem značaju, dobi prava ljubezen še tem več priložnosti, da se dobrohotno pokaže in izkaže. Saj se sploh vsaka ljubezen v nesebičnih dejanjih dobrote najlepše izživlja.

Iz duhovnosti in iz Kristusa izvirajoča ljubezen je močna ko smrt; zgolj čutna, telesna ljubezen pa za veličino in dostojanstvo trpljenja nima nič smisla.

Ljubezen mora še pozno starost obeh zakonskih ožarjati in mora trajati celo preko groba, da preostali moli za umrlega in mu naklanja svete maše in zakramente.

Ob nezvestobi se nedolžnemu zakonskemu zruši vse nebo, ker kaj takega sploh ni imel za možno. Krik narave je to, katera tirja neločljivost zveze in pa ljubezen za vse dni. Že zgolj misel, da bi se utegnil zakon zrušiti, mori zaupnost in srečo. (Dalje prih.)

A. G.:.

Predsmrtni aforizmi.

(Spisala † Paolina Pajkova.¹)

V prvi polovici življenja koprnimo po drugi, kakor da nam ta hrani nekaj posebno slastnega in dragocenega; prevarjeni in razočarani tožimo v drugi polovici zastoj nad izgubo prve.

Kdo bi znal dopovedati o ogromnem trudu, prizadevanju, skrbi in bojazni, katere staršem povzročuje vzgoja otrok? Ena sama velika misel vznemirja njihovega duha, ena sama pereča želja pretresuje njihovo srce: da zarod srečno vzraste, povoljno uspeva. A ko vzraste in uspè, uživajo drugi sad njih brezmejnega mučeniškega nabora!

Življenje ženske obstoji v njeni ljubezni. Ženska se stoprav tedaj vzbudi k življenju, ko se njeno srce oklene drugega bitja.

Kaj je življenje onemu, ki ne ljubi? — Srce bije, toda njegovi utripljaji ostanejo brez odmeva; ne privabljajo jeka, niti odgovora. Podobni so enakomernim udarcem ure, ki so določeni, da naštevajo stopinje smrti, ki se bliža.

¹ Te duhovite izreke, polne globoke melanholije, je napisala pisateljica v zadnjih tednih pred smrtjo. (Odlomki iz zbirke: »Predsmrtni aforizmi«.)

Prava ljubezen se ne oglašá v prvi mladosti. Srce tedaj še ni dozorelo in torej ne pozna vse iskrenosti čuvstev. Brez iskrenosti pa ni prave ljubezni.

Ljubav je človeškemu srcu to, kar jutranji hlad prirodi. V vročih dneh hira priroda brez tega hladu: v dnevih skrbi in trudov medleva človeško žioljenje brez hladilne sapice sočutja.

Velike duše prenašajo brezmejno srčno gorjé, a ne pozabljajo. Pozablja-nje svedoči, da se nikdar ni ljubilo.

Prevare prvih srčnih nad in neizpolnitev zadnjih srčnih upov je pri-števatí najhujšim bolestim srca.

V žioljenju so trenutki, ko se naša duša vtaplja v valovih bridkosti in brezupnosti. Tedaj ostaja v nas vroča želja, da bi zapustili svoje solzno to-rišče čim prej — a pri tej želji se nam vendar krči srce!

Sreča je podobna odmevu: čujemo ga, a ne približuje se nam.

Previdnost božja je obdarila človeka z mladostjo, zemljo s pomladjo. Zato se zdi, kot bi dejala: »Zdaj bodi dovolj: Imel si trenutek bleska, lepote, slasti, sedaj končaj svoj poklic, delaj, starevaj, umiraj!« ... Toda duša ne miruje ob tej določbi in hoče večno ponaoljanje pomladi.

V slovarju mladosti se ne nahaja beseda »nemogoče«; v slovarju sta-rosti se zdi, kakor da pomenja vsaka beseda: »prepozno — neizoršljivo!«

Človek je sestavljen iz samih nasprotstev! Kar je njegovo, ga ne mika, in v svojih nebrzdanih željah koprni vedno po vsem onem, kar ne raste ob njegovem potu.

Srečen, kdor zna premagovati nepremišljene vzlete duha in domišljije! Koliko solz si s tem prihrani, koliko gorja!

Oh, čemu one čarobne pomladne noči, ki omamljajo s svojim čarom, s svojim opojnim vzduhom in s skrivnostnimi zooki? Čemu toliko oči, ble-stečih kakor biseri, in sladkih nasmehov? Čemu vsa ta radost, če se vse to konča v ločitvah, v starosti in v ledenem objemu smrti? Borni človek, za svoje žioljenje se boji! Kajti rosa na listu si; list se zgane, kaplje zatrepečejo, ene padajo, druge ostanejo.

Idealist je človek, ki misli s srcem. Plemenito bitje to, a kdo ga dan-danes ceni? Materialist, pesimist, cinik, nevernik igrajo znamenito vlogo na pozorišču modernega sveta; idealist pa sme le za kulisami povedati svoje skromno mnenje, katero se navadno sprejema s poniževalnim posmehom.

Lažje je prenašati sovraštvo mnogih, nego zaničevanje nekaterih. Da me marsikdo sovraži, je mogoče; da me nihče ne zaničuje, upam.

Vse zemeljske dobrote so minljive in lahko jih izgubimo: zdravje, lepota, bogastvo, mladost, celo ugled in slava sta kaj nestanovitna in se českokrat izneverita onemu, ki ju obožava. Samo čuta za vse, kar je lepo in blago, samo vere v vzore nas ne more nihče oropati. Kakšna tolažba!

V olajšanje hudih bolesti je neobhodno potrebna trdna vera v nekaj skrivnostnovzvišenega, v neko gotovo, četudi nezapopadljivo bodočnost on-kraj groba, neko upanje v podaljšanje našega dušnega žitja. In tako upanje daje vera. Zato sem se z vsemi silami svoje duše oklenila te zanesljive tolaž-nice. V svetišču božjega hrama sem našla doslej vselej uteho in sem hladila pekoče rane, medtem ko so me v šumu sveta še bolj skelele in je postajal moj duh še bolj potrj.

Vse cenjene naročnice vljudno prosimo, da brez terjatve poravnajo svoje obveznosti za letošnji letnik, ker s tem prihranijo mnogo dela in stroškov upravi. Vsem, ki bi ne poravnali naročnine, bi bila uprava pri-morana ustaviti list. Toliko v vednost in uvaževanje. Uprava Vigredi.

Lojzka Horvatič:

Moja čaša življenja . . .

*Moja čaša mladega življenja,
napolnjena z bridkim vinom
skritega trpljenja,
vseeno te ljubim!*

*Gospod sam hoče,
da pijem iz keliha
preizkušnje . . .
Po kapljah vsak dan!*

*In sladke so kaplje,
četudi pekó, —
saj moji tihi sreči
smehlja se nebo . . .*

Dr. Rosm. Gassner. — V. O.:

Ženska duša.

Žensko spoznavanje.

Vztrajati in v miru življenje sprejemati in ga ohranjevati — pri tem pa žrtvovati svojega, to je prvi ženski poklic. Tej nalogi ne služi samo ustroj ženskega telesa, temveč tudi njene zmožnosti: razum, čuvstvovanje in volja.

Da služimo življenju mora biti naš razum, naše spoznavanje drugačno kot pri moškem. Ker izhaja to spoznavanje že od narave, gre preko filozofije in suhih paragrafov preračunjenosti. Urno in brez obotavljanja more odločati v najrazličnejših slučajih življenja. Bolnik, nebogljeno dete bi umrlo medtem, ko bi se nadolgo o vsem potrebnem razpravljalo in ugibalo. Občinski revež bi se zgubil, preden bi se domenili, kdo bo zanj skrbel.

Življenje ne smemo opazovati le z očmi trdega učenjaka. temveč z dobrim »materinskim očesom«.

»Duhovno oko« učenjaka išče vedno dalekovidnih smernic, po katerih razvija strogo logično svoje spoznavanje. »Duhovno oko« matere pa obvlada krog, kjer odseva pestra slika notranjosti.

Veličastno opeva sv. pismo žensko skrbnost: »Močna žena je kakor trgovska ladja. Iz daljave prinaša kruha. Vstaja, ko je še noč, da skrbi za hrano svojih dekel in hišnih stanovalcev. Ogleđa si njivo in jo kupi, iz rodovitnosti svojih rok vzgoji vinograd. Loteva se velikih del, a njeni prsti predejo tudi na kolovratu.

Ne boji se zimskega mraza, ker njeni domači so v dvojno oblečeni. Stkala si je pregrinjal; belo platno in škrlat so njena obleka.«

Temu »materinskemu očesu« ženskega spoznavanja se pridruži duhovno videnje v notranjost. V mnogih življenjskih slučajih ne pridemo do jasnosti in gotovosti po dolgem razmišljanju in razčlenjanju, temveč pravo, takorekoč, po neutrudnem opazovanju resničnosti dosežemo, uganemo, zaslutimo.

Intuitivno spoznavanje je bliskovito, mnogokrat hitrejše od dnevne luči, ki nam osvetljuje obliko stvari. Intuitivno spoznavanje je ostanek prvotne sveže človekove moči iz časov, ko še ni naših duš premotil greh. Ono služi življenju, ne da bi se zgubljalo v nedosežnih daljinah filozofskih miselnih vrst.

Žena, v kateri so harmonično vzgojene duševne in telesne sile, je gotovo dobra svetovalka. Kako potreben pa je v današnjem času dvomov in notranje razrvanosti dober svet! Koliko bolj je potrebna plemenita bodrilna beseda, kot pa izum, okostenelo učenjakovo delo, ki le poveča ropot strojev, ali pa število knjig v zaprašeni biblioteki! Z dobro besedo, nasveti in izdatno pomočjo lahko rešimo mladino in z njo — človeštvo.

Toda gotovo bo še dolgo trajalo, preden bomo me to uvidele. Dolgo bomo še poskušale doseči moški razum in njegovo trdo moč. Mnogim ženam se to posreči, ne da bi mnogo izgubile na svoji duševnosti. Toda take so redka izjema. Meni pa se zdi, da je velika milost, ako je dekle in žena vsa nežna in ženska. Globoko spoznavanje je, ako je prav vzgojeno in negovano, velik zaklad, ki vodi do modrosti in presega naučeno znanje.

M o d r a ž e n a je bila ideal starih davnih časov. Današnji moderni svet jo zelo pogreša, ker je ozka in trda pot do nje. Ona ne pozna zunanosti in hlepenja po uživanju, temveč je zmerna pri vseh stvareh in zbranega duha. Kako bi bilo tudi dodeljeno »duhovno oko«, ta jasni svetilnik spoznavanja, ženi, ki ne more obvladati svojih oči!?

Iz duševnega spoznavanja zraste nehote močno samozaupanje in iz tega, žal, tudi nagnjenje-k samoljubju in vladoželjnosti.

Samozaupanje je sicer potrebno, ker mnogokrat smo negotovi kakor hitro se nam izmakne izdatna podpora. Ta negotovost nas oropa moči in uspehov. Vsak korak premislimo stokrat, se vračamo in padamo. Vzgojni uspeh je z omahovanjem pokvarjen. Ko bi vodili otroka na cilj, bi se nam zazdel hipoma ta nedosegljiv. Kar smo priporočali, bi odsvetovali. Nezmožni bi bili podpirati in voditi.

In vendar, ako se toliko potrebno samozaupanje prebogato razkošati, je kvarno in neznosno. Ošabno bi pustile veljati samo to, kar bi same spoznale za pravo, vse dobro od drugih pa bi kritikovale brez usmiljenja.

In kje je zlata sreda?

Tam, kjer se združujejo dobrota, ponižnost in v Bogu zasidrano vase-zaupanje.

Pa je še težko vprašanje: Ali potrebuje žensko vprašanje podpore?

Da, in ji je tudi dano. Šola pobija s svojimi, zgolj miselnimi predmeti: računstvom, prirodoznanstvom in razčlenjevanjem vsak nepremišljen zaključek. V družini pa je po vplivu očeta in bratov preprečen enostranski razvoj ženskega miselnega načina.

V dozoreli dobi je mnogim ženam določen zakon, kjer se harmonično razvijata moški in ženski značaj. Moška logika mnogokrat žensko spoznavanje uravna. Pravtako pa zahteva strog moški razum ženske življenjske modrosti in dobrote.

Močno me pretrese, ako čujem nelogično in brezpomembno klepetanje mladih deklet, ki si niso postavile jasnih pojmov in trdnih načel v svoje življenje in mišljenje.

Skušajmo biti modre žene! Neizmerno bomo vesele svoje duševne moči. Saj, to je božji dar, je lučka Njegove vsevedne modrosti. Naš narod pa bo, po ženah, srečen in bogat.

Lojzka Horvatič:

Kam ?

*Tako se vprašam, ko stojim
na razpotju življenja,
ko je duša nemirna
in mi srce medli od hrepenenja ...*

*Kam obrne usoda moj čolnič življenja?
Morda po mirnih vodah?
Morda ga vrže med divje valove,
da mu vihar stre vesla
in ga pokoplje v mrzle grobove ...*

*O, da bi dosegla varni pristan,
kraj miru in pokoja!*

Zvesta do konca.

Roman.

(Nadaljevanje.)

Dragica je stala za mizo. Bila je srečna. Zazdelo se ji je, da postajajo nenadoma vse bolj trdni ti hišni zidovi, ki se ji je zdelo, da so se omajali, ko je udarila nesreča nadnje. Vendar se ni hotela muditi v brezdelnem premišljanju. Odprla je nečke, zavihala rokave prav nad laket, usipala moko, dolila vode, kolikor je je treba, in pričela mesiti. Gnetla je testo z veseljem in gledala, kako ji narašča v rokah.

»Sam Bog te je dal, dekle, Dragica!« je momljal stari.

Srkala je silno moč iz vonja zmletega žita, ko da gnete življenje... Kruh za dobrega starega očeta, za mater, ki jo je gledala začudena in bleda, in za male, ki so bili v šoli!

Včasih se je ustavila. Obraz ji je bil zaripel od dolgošnjega in enakomernega napora. Bila je tedaj plamteča lepota na njej. Goli roki sta bili bolj beli nego drobna moka. Ko je končala z mesenjem, je pripravila šest košar, ki je vanje razprostrla čisto platno in ga potresla z moko. Nato je déla nanj testo ter vse skupaj pokrila z volnenim ogrtačem.

Mati je čepela pred ognjiščem in lupila krompir za kosilo. Pregibala se je počasi in se včasih z nožem v roki ustavila. Obrnjena proti ognju je strmela negibno v žerjavico. Stari je bil našgal pipo in sedel na klop k ognjišču. Počasi je pihal dim in držal roke na kolenih. Za trenutek je gledal svojo snaho, pljunil v ogenj in zamomljajal:

»Uboga žena... še ogenj ne gori več tako, odkar je moj fant umrl.«

Ze je prišla Dragica materi na pomoč. Brž je olupljeni krompir padal v kotel, kjer so se kuhala svinjska rebrca. Ko sta nato položili pokrivačo, se je čul le pridušeni šum juhe, ki je vrela pri lahnem ognju.

»Hvala ti,« je dejala mati, »močneje si nego jaz. Spim nad delom. Nenadno sem se postarala.«

Dragica je jedva odgovorila. Bala se je, da se ji ne bi inako storilo in ne bi zajokala, kar pa ni kaj prida. Brž se je požurila s pospravljanjem, pobrisala je pohištvo in postlala postelje. Bilo je že pozno jutro. Solnce je spuščalo svoje žarke skozi okno prav do ognjišča. Nenadoma je Brunetta besno zalajala. Zaslišal se je glas Courteuxjev in ko je stopal čez prag, je vpil:

»Me hočeš mar ugrizniti? Dober dan vsem skupaj!«

Pograbil je stol, ne da bi čakal, da mu ga Dragica ponudi, in pomežiknile so mu oči, ko je pogledal starega Villarda, ki se mu je zazdel rumen kakor kutina, in mater, ki ni imela prav nič krvi v licih. In kot nalašč je obrnil hrbet Dragici, ki jo je bil zagledal ob vstopu. Pogledala ga je bila presvetlo. Nečke so še bile odprte in opazil je košare pod ogrtačem.

»Pripravila si peko, revica,« je rekel materi, čeprav je dobro vedel, da je bila mesila Dragica sama, zakaj še se ji je držalo suho testo prstov.

»Ej ne, jaz sem zanič. Mojá Dragica je umesila.«

»Ah, tvoja Dragica! Nemogoče! Umorila jo boš. Ona ni za to.«

»To je naša briga, Courteux,« je dejala mati.

Potem je molčala. Stari Villard je kar naprej vlekel svojo pipo in gledal Courteuxja le od strani, kar je bilo očitno znamenje nezaupanja.

Courteux je spoznal, da čakajo, naj on spregovori. Storil je to brez naglice, a pri tem odganjal jezo, ki se je je sam bal.

»Prišel sem radi vašega grunta. Pripravljen sem, da ga kupim za lepo ceno in vam denar kar odštejem. Saj ne morete obdelovati vsega. Zgarali bi se do konca, revčki.«

Dragico je imelo, da ga postavi pred vrata. Toda premagala se je. Odgovorila mu je bolje s tem, da je nemoteno urejevala in čedila po hiši.

Stari Vilard je končno nehal puhati in izpregovoril s silo, ki je Courteuxja presenetila:

»Lahko greš kam drugam. Genettovina ni zate. Zastonj se mudiš.«

Courteux je hlinil brezbriznost, a močno je sopel.

»Veš, to, kar ste storili, ni lepo, Villard. Mislil sem, da mi bo Lionnou Fansat pomagal pri par poljih, ki sem jih prevzel na polovico v obdelovanje, pa ste ga udinjali baš sedaj. Kaj ne? Mislili ste, da mi boste izpred nosa pograbili Desforgues-a, pa vam ni šel na lim. Tako se ne dela med sosedi.«

Dragica je odšla v svojo sobo, da možakarja več ne sliši. Villard pa se je nenadoma vzravnal ob ognjišču in zakričal s starim, hripavim glasom:

»Ti, slišiš! Mera je polna do vrha, — zadosti! Ti me ne boš hodil oštevati, podli lopov? Ali ti ni drugih dovolj, ki si jim sedel za vrat?«

Courteux je tudi vstal s stola. Da se mu roke ne bi tresle, je zgrabil z njimi za zamazana zaviha svoje zakrpane kamizole.

»Žal vam bo,« je godrnjal. »Pa zbogom!«

In je odšel bolj naglo, nego je bil prišel. Ko se je vračal domov, je krenil po Genettovini, ki ga je mikala. Slišal je Fansatjev klic. Krepko je oral v solncu. Pomislil je stari:

»Krompirja bodo imeli. Še je čas.«

Zaklical je:

»Ej, Fansat, delaš ko mravlja!«

»Kakor vidite, Courteux,« je zinil Fansat.

»Postoj malo. Govoriti imam s tabo.«

Lionnou Fansat je ustavil vprego, se naslonil na oralo in poslušal Courteuxja, ki mu je vreščal:

»Torej tako, udinjal si se na Genettovino... To so vendar straduhi! Ne bodo te plačali! Tenko boš jedel! Poslušaj me, dragi moj, če jih na mestu pustiš, ti plačam koj dvakrat toliko, kolikor so ti obljubili oni. Po denar prideš k meni.«

Fansat je pljunil na tla, zagodrnjal in zategnil usta v eno stran pod košatimi brki:

»Vse to ste mi hoteli čenčati? Trud zaman. Če ne bi bili stari, bi vas kresnil nekam s svojo otko!«

Srknil je sapo vase, pogled pa mu je zaplaval v daljavo. Nato je pognal kravi po zemlji, ki jo je belilo toplo solnce.

Courteux je odšel sopihajoč kakor jazbec, ki se je z gobcem zaril v ostro skalo, ko je iskal mehke zemlje za svoje gnezdo.

IX.

Mir se je vračal pod krov Genettovine. Krompir so bili posadili ob lepem vremenu. Vse te dni je bila hiša prazna in zaklenjena. Mati je zbrala nekaj moči, da je šla pomagat, in otroci so tekli prav do njiv, ko so se vrnili iz šole, zakaj solnce ni tako brž zahajalo. Tudi oni so nametavali krompir, veseli, da slušajo svojo odrastlo Dragico.

Ko je opravil to nujno delo, si je Fansat smel nekoliko oddahnuti. Lotil se je tistega, kar je najčešče ženska reč: molže, prinašanja vode, skrbi za kokošnjak, ki se je bil dokaj izpraznil. Delal je, da pomaga Dragici, ki je že omagovala. Tem drobnarijam je dodajal še druga opravila. Trebiti je bilo

treba jarke po travnikih, ki so se bili gosto zarastli, popraviti plotove in obrezati grmovje, katerega senca travi škoduje. Bilo je malo drvà pri hiši. Pripravil jih je, ko je posekal suho drevje. Kmalu bo moral pričeti s pletvijo in s košnjo. Težko pa bo spravljati pridelke le z enim parom rok. Popeljal je zadnjega vola na sejem in ga dobro prodal.

Pomlad je bila zavladala popolnoma. Zrak je bil mehak in topel. Ob hiši so se v sadovnjaku breskve, ki so pozimi grde in potlačene, spreminjale v roznate oblačke, lahne tako, kot so tisti, ki plavajo na nebu ob koncu jasnega dneva. Ob lahni sapi je snežilo s cvetočih čespelej. Kokoši so razigrane koračile po dvorišču in v perju so se jim lesketali zeleni odsevi. Dragica je hodila pobirat jajca po gnezdih in jih nosila še topla svoji materi, ki jih je pila surova z zrnom soli.

Nikdar ni mislila nase. Dovolj je bila srečna v tem, da se je neprestano žrtvovala. A toplejše solnce, vonj svežega zelenja, pomlad, ki je razklenila zimske vezi in se razlila po vsej pokrajini, nada, ki je letela v pticah in tekla v sinjinah vodà, so jo vznemirjali in ji vzbujali nove sanje v srcu.

Po tako težkih mesecih je čutila v prvo silno utrujenost in iskala je opore. Neko rahlo aprilsko jutro, ko je dež v srebrnih zavesah rosil na griče, je Jacques Lavergne stopil s kolesa in krenil po stopnicah k lopi. Vstopil je in pozdravil Dragico z mestno uglajenostjo. Mati je razgrebala po vrtu, družbo ji je delal stari Villard. Fansat pa je hodil po njivah, kjer je bilo dosti opravila.

»Gospodična Dragica,« je dejal, ko je sedel, »rekel sem vam bil, da vas bom prišel obiskat. Nekoč sva se poznala kot otroka, kasneje ste šli v zavod, jaz pa tudi skoraj nisem več prišel iz Limogesa.«

Zrl jo je z milino, ki ji je šla do srca. Sedela je ob mizi v zlatem jutru, ki je padalo skozi okno, in krpala Nonotjeve oblekce.

»Hvala, vam, Jacques; prijetno je sprehajati se v takem lepem vremenu.«

Spregovoril je tiše in ji dal razumeti, da je prišel le radi nje, ne pa da se sprehodi v mladem solncu.

»Moj Bog, kako ste lepi, Dragica!« je šepetal.

Sklonjena je bila nad svojim delom, a ta šepet jo je zajel v nenadno toploto. Gledal jo je od strani in obris njenega obraza je oživiljala prav lahna senca.

Med oba je legel molk. Pogledala ga je z bistrimi očmi in zazdel se ji je lep. Tedaj pa je izpregovoril z izbranimi besedami, ki jih je smatral za elegantne:

»Mar se ne dolgočasite? Na kmetih je prelestno poleti, a pozimi življenja tu ne bi prenesel. V mestu pa imate vsega, obilo najrazličnejših zabav. Ali se vas nikdar ne poloti hrepenenje po mestu? Mislim si tako, saj tega življenja ne poznate.«

»Srečna sem tukaj pod tem krovom in ljubim mir, kjer morem delati po mili volji.«

Izrazil je svoje obžalovanje. Škoda, da se dekle, kakršno je ona, hoče skriti v teh krajih Bogu za hrbtom. Poprosil jo je, ali jo sme še kdaj obiskati.

»Hotel bi, Dragica, da bi se srečala na polju. Sprehajala bi se v senci po stezicah med cvetočimi travniki. Govorili bi mi o sebi. Pravijo, da ste pridni in vrli. Ali pa včasih ne čutite hrepenenja, da bi vas poslušal fant vaših let, ki bi vam bil prijatelj?«

Gledal jo je s skrivnim žarom. Odgovorila mu je v preprostih besedah, medtem ko se ji je smeh porajal na ustnicah in ji nalahko vedril poteze. Odšel je, začuden nad toliko čistostjo. Dragica je delala naprej in zasanjala nad delom. Toda Vona, Tina in Nonot so hrupno stopali po stopnicah, ki so nanje udarjale njih male cokle.

Nonot je stekel k Dragici in ji skočil na kolena. Tedaj se je iztrgala sanjarijam. Zavedla se je, da ji je srce prvič bilo daleč od doma in ognja, ki je umiral. Naglo ga je podpihala. Nonot pa jo je bil prijel za krilo.

»Zakaj ne govoriš, Dragica? Ali te kaj boli?«

Sunkoma se je obrnila k njemu. Videla je, da jo otrokove oči vprašujejo. In nenadno je skrila obraz v dlanih.

(Dalje prihodnjič.)

Franjo Neubauer:

Srečanje.

*V revni vasi, v mali cerkvi
poldan zazvonilo je,
dekle se prekrizalo je
in roké sklenilo je.*

*Šel je mimo nje osoren
in korak mu bil je trd.
Ob dekletu mu prihajal
že iz ust izrek je grd.*

*Ko v obraz ji je pogledal,
psovke je pozabil vse:
kakor angel vanj uprlo
čiste je oči dekle.*

*Nekaj lepega je vstalo
v srcu mu iz davnih let,
Ko še ni stopinj nameril
v podli, brezuzorni svet.*

*»Bog daj srečo ti,« je rekel,
»in še zame moli kdaj,
da se tudi moja duša
orne v mlade sreče raj!«*

*Šel je naglo, — njej je bilo
kakor vstala bi iz sanj.
Ko je zopet zazvonilo,
oneto je molila zanj.*

A. G.:

Iskrice.

(Iz spominov † Pavline Pakkove.)

»Duh mora vladati telo, ne sme pa telo vladati duše.«

»Duša brez vere je srce brez žioljenja.«

»Ljubezen je burja žioljenja, a prijateljstvo je njega pokoj.«

»Ženska je zvestejša, gorečnejša v ljubezni nego v prijateljstvu; moški so stanovitnejši, zvestejši v prijateljstvu nego v ljubezni.«

»Deviška duša je podobna razcveti roži: utrgaj ji eno peresce, vsa druga se koj za njim ospó.«

»Ženska brez pobožnosti je kakor coetlica brez vonjave.«

»V presrečnih ali svecanih trenutkih žioljenja presune očasih človeka tajna, nerazumljiva otožnost, ki ni drugo, kakor predslutnja, da mine tudi ta sreča, kakor vsaka druga na svetu.«

»Prijateljstvo ni nič drugega nego izmenjavanje vtiskov in misli, nepretrgano in odkritosrčno zaupavanje. Najmanjša skricnost skali prijateljstvo, če ga celo ne uniči.«

»Človeško žioljenje primerjam dolgemu pregnanstvu, v katerem pregnanec neprestano vzdihuje, upa, pričakuje, a naposled se utrujen in upehan vdá svoji usodi.«

»Venec vseh ženskih čuvstev... je čuvstvo materinske ljubezni.«

»Srečo primerjam mesecu, ki se blešči v potoku. Ne moremo ga prijeti, ker je samo odsev meseca, bliščečega se na obzorju. V trpkosti svojega mučnega žioljenja hrepenimo vedno po sreči; doseči je ne moremo, ker je samo odsev od zgoraj.«

»Prava zemška sreča izvira samo iz našega srca. In da bi tukaj uživali vsaj nekaj sreče, zanetila je božja previdnost v naših prsih iskrico, ki ogreva, ožiolja in razsvetljuje z blagodejno svetlobo tmino našega žioljenja. Ta čarodejna iskrica se imenuje ljubezen.«

Lojzka Horvatič:

Spoznanje.

Z mehko otožnostjo me vežejo spomini na moja otroška leta. O, kako so bila srečna! V igri in pesmi sem jih doživljala. Takrat še nisem vedela, da je zemlja polna solz in bojev in da je na njej toliko trnja! Poskušnje in prevare! Kako globoko jih občuti mlada duša, ki išče lepote in sreče...

O, kako bridko je spoznanje, ki raste iz ranjene duše!

Sreča, trajna sreča mora biti le visoko nad zvezdami, kamor ne seže dih zemlje in kjer biva večna Resnica, Dobrota in Lepota!

Morob Agard:

Pismo iz Sovjetske Unije.

*Je iz daljne Rusije
pismo sem prispelo:
bilo ko mrtovaški list —
črn je rob imelo.
Sestričapredraga!
Kako Ti naj povem?
Vso bol, ki jo trpimo...
Za njo besed ne vem.
Svetišče tam na griču —
li pomniš še ga Ti? —
sedaj je razdejano,
več žrtvenika ni. —
Kdaj hišo našo rodno
smo zapustili že —
in zemljo sveto, plodno
zdaj tuje bičajo roke.
Očetu klone glava,
če k sinom misel spe.
Tja k Borisu v daljavo —
če naš je še, kdo ve?
In težka solza kane
iz starih mu oči,*

*če v novgorodsko ječo
spomin boleč hiti.
Oh, Saša, naša radost!
Za vero sebi splel
si venec mučeniški;
sedaj si dotrpel.
A kaplje mučeniške
dragulji ruski so;
življenje novo, lepše
iz njih priklilo bo.
V tej trdni nadi, sestra,
Te zdaj pozdravljamo,
z očetom vsi na pismo
sveč' križ napravljamo.
Tam v daljnem, solničnem jugu
nikar ne zabi nas!
K prestolu večne Luči
pošlji molitve glas!
In vsi, ki bedne ljubijo,
naj molijo s Teboj,
da kmalu bi odrešen
bil slepi narod moj!*

Lojzka Horvatič:

Stvarnik, naš Bog in Oče.

Ko vstaja zarja in zlati vrhove nedosežnih gora, ko travniki v jutranji rosi zableste kot biserne preproge, mi prebujajoče se jutro govori o Bogu.

Ko se mi vsiplje na pot življenja cvetje in duša vriska v mladostni sreči, čutim, da je delivec sreče dobri Bog.

Kadar pije moje srce iz keliha bridkosti, takrat sem najbližje trpečemu Zveličarju, Božjemu Sinu, in tedaj draga Očetu Večnemu.

Ko mi mati naredi na čelo križ, mi govori o ljubem Bogu.

V mogočnih svetiščih in skritih tihih domovih molijo verniki Gospoda Boga. In ž njimi jaz.

Vse kar nudi življenje, priča o Večni Ljubezni.

V rojstvu in umiranju slutim: mogočna je roka božja!

In ko padajo večerne sence in se drobni pevci porazgube v sanjajočih gajih, ko zablesté na nebu žarne zvezde in zemljo objame božji mir, utim globoko v duši Boga, ko me tolaži in dviga milost otroškodane molitve.

Delavnik.

Malce potrj je, delavnik. Sliši toliko pritožb o nepokoju, o težavah, ki jih nalaga ljudem teden za tednom, da se nikakor ne smemo čuditi, če dobi tužne misli. Najžalostnejše je, ako se mu predbaciva enoličnost, siva vsakdanjost. Zdi se tedaj sam sebi kot drevo na veliki cesti, ki mu je belo cvetje in zeleno listje vse zaprašeno.

Za prevzetnost ima ubogi delavnik malo talenta. Če se malce kje zasveti zlato, je bliskoma tu praznik in poseže po sijaju. Vsi, solnce in radost in mir mislijo, da z delavnikom res ne vedo kaj početi, da se jim je ozreti vsaj po eni praznični uri.

Delavnik, žalosten, ubogi, pridi, idiva enkrat daleč, daleč nazaj; v človeško življenje, k onemu velikemu in resnemu dnevu tvojega početka. Glej, prav spoštljivo stojim pred teboj, ker najvišji Gospod nebes in zemlje tvori tvoje ure iz bogastva svoje večnosti in pravi:

»Bodi dan ljudem v delo!«

Stvarnik te nikakor ne odene z oblačilom prahu, četudi le skromno, a vendar s pestrobarnim plaščem svoje moči. »Ti ohranuj človeku življenje, mu napravljaj zemljo bogato in lepo, vzgajaj ga do velike zvestobe, ki mu je potrebna na poti v nebeško domovino.« Delavnik, ali misliš na to božje posvečenje ob začetku vseh stvari?

Saj si nam vendar eno najdražjih daril. Brez tebe bi ne bilo praznika in ne nedelje. Nisi vsakdanjost, ampak čas delovanja. Nikdar več te nočem zastreti s sivino!

Alfred Tennyson:

Henoh Arden.

(Iz angleščine prevedel J. D.)

(Nadaljevanje.)

Ko včasih préžal je zamišljen, tih,
se ustavil zlati kuščar je ob njem.
Fantómi so se mu prikazovali,
plašili ga; večkrat pa jih pričaral
je sam: osebe, kraje in stvari,
vse znance tam z otoka daljnega
in bolj mrakotnega, z onstran obzorja.
In vstajali so vsi mu pred očmi:
otrók čebljanje, Ana, hišica,
rastoča ulica, mlin v vrhu nje,
zaselja gozdna, parki krog graščin
samotnih s pavi tisoimi,
konj belec, čoln, ki ga prodal je bil,
jesenskih juter hlad, sipin sivost,
dežek pršič, venočega vonj listja,
valov svinčenobarvnih zdihovanje.

Nekoč prišlo v ušesa mu je tudi
polšišno, a veselo, iz daljin
zvonov domačih pritrkavanje;
tedaj je kvišku planil v čudni grozi,
sam nevedoč, zakaj; ko pa spet videl
otok je lepi, obsopraženi:
da ubogo mu srce govorilo
ni z Njim tedaj, ki je vsepričujoč
in ki samote čutiti ne dá
nikomur, kdor se pogovarja z Njim,
bi bil umrl od zapuščenosti.

Tako prišli, odšli — leto za letom —
obé sta, vroča in deževna doba,
nad glávo mu prezgodaj osivélo.
A up, da še bo videl drage svoje,
še hodil po očetov zemlji sveti,
nikoli ni mu zginil. In zares!
Samotne usode konec je prišel
nenadno. Neka ladja, od vetróv
zagnana proč s smeri in poti svoje,
kot kdaj »Fortuna«, plula je k otoku,
brez vednosti, kje sama se nahaja.
Bili na ladji so brez sladke vode.
Ko torej videl je krmar ob zori,
ko solnca žarek je meglo pretrgal,
da tiho teče voda niz pobočje,
so móž poslali v čolnu na otok
po vodo. To išoč so se razšli.
Obal bilá je polna njih kričanja.
To čuvši doli šel je iz dupline
puščavnik dolgobradi, dolgolasi,
rjav, ljudem kar skoraj nepodoben,
oblečen čudno, nekaj mrmrajoč
in momljajoč, ko da je blazen,
besneč z glasovi neumljivimi,
in znamenja dajoč, njim neumljiva;
no, k viru sladke vode jih privel je.
In čudo! V družbi móž, ko čul jih je,
se jezik, dolgo zvezan, mu razveže

in zopet je govoril vsem umljivo.
 Ko sode napolnili so, s seboj
 na krov vzemó ga. Tu jim zgodbo svojo
 povedal je, a često se prekinil.
 Verjeli sprva komaj so, potem
 pa bolj in bolj, se bolj in bolj čudili
 in ginjeni bili so vsi do solz.
 In dali so obleko mu z besedo,
 da mu brezplačna vožnja bo domov.
 Vendar pa rad je delal kakor drugi,
 da svojo osamljenost je pozabil.
 Nobeden ni bil tam, ko on, domá,
 noben mu odgovóriti ni mogel

na to, kar bi bil zvedel tako rad.
 In vplekla se je vožnja zbog pristankov,
 ker brod je komaj bil za rabo; misli
 so Henohu domov letele vedno
 pred lenim vetrom; slednjič v mesečini,
 z oblaki polzastrti, je zadihal
 vzduh rosni, jutranji livad Angleške,
 prihajajoč mu od obale sive;
 in isto jutro moštvo ladje te
 si davek je nalóžilo dobroten,
 ga dalo možu zapuščenemu;
 in v pristanu so ga izkrkali,
 iz kterega nekoč je bil odplul.

(Dalje prth.)

Franjo Neubauer:

Vprašanja.

Kam se ti mudí naprej?
 Deklica, postoj, povej,
 kje je skrita sladka sreča?
 ali v tvojih je očeh,
 ali dá jo tvoj nasmeh,
 ali usteca rdeča?
 Mórda v roki jo držiš,
 pa nikdár ne izpustiš.

Jaz bi rad jo zgrabil,
 žalost bi pozabil
 in povedal bi vesel
 vsem, da srečo sem prejel.
 Mórda svetu ni očita,
 v srcu tvojem varno skrita
 in le záse jo imaš
 in nikomur je ne daš!

Lavin Korič:

Miriam in Ana.

(Nadaljevanje.)

Miriam in Ana, prelep ženski par iz predkrščanske verske zgodovine, kjer zasije v polni luči verska pravica svetopisemskih ženâ. Zunanje življenjske razmere — deloma tudi osebni značaj — so res popolnoma različni: Miriam, devica v sijaju preroške časti — Ana, gospodinja v sijaju materinske časti; Miriam z bobenčkom v roki, voditeljica ženskih zborov, psalme pojočih — Ana s Samuelčkom v naročju, zavetnica ženâ, otroke vzgajajočih; Miriam, harfinistinja verskega navdušenja pri javnih verskih slavnostih — Ana zgled tihe verske prisrčnosti v krogu domače družine; Miriam, na poti navzdol, ker je notranje obubožala, ko je gledala le zunanost — Ana, vedno in vedno navzgor do nraevne višine, ker je bila lepa znotraj; Miriam, ognjišče ljubosumnosti — Ana, žrtev ljubosumnosti. Po življenjskih razmerah in značaju sta res različni, se pa spopolnjujeta v tem, da nam z vso jasnostjo pokažeta, kakšne verske pravice so imele ženske v tistih časih. Miriam živo spričuje, da je šla vera ženam nasproti ter jim javno priznala delež na preroštvu in verskih praznikih; Ana pa, da so šle tudi žene veri nasproti, da so prekvasile sebe z njenimi mislimi in vzori. V svoji junaški potrpežljivosti napram ljudem, polnim žolča in pelina, v svoji nežnoiskreni pobožnosti, v svoji dušnočisti trdni veri in v svoji žrtvenosti, ki pokoplje vse želje srca, je Ana iz Rame versko dozorel značaj z redko dušno veličino. Takele svetle podobe so morale versko preobraženo žensko veličino in materinsko čast na svetilnik postaviti za stoletja naprej.

V svojih verskih vajah je uživala Samuelova mati popolno prostost: z možem je sedala za mizo Gospodovo pri daritvenih pojedinah; hodila je molit v svetiščni preddvor, kadar je hotela, v zaobljubi je sama odločevala, kaj naj bo sin, sama je dala sinu pomenljivo ime, sama se je odločevala, brez kakega ugovora, ali roma v Silo ali rajši doma ostane — sama dejstva, ki pokažejo hebrejsko ženo in mater v prav ugodni luči.

Kakor jelka visoka pa ostane v zgodovini ženskega gibanja dejstvo, da je svetopisemsko razodeta vera na stežaj odpirala ženskam vrata v svetišče, da so se udeleževale božje službe; razglašala jih je za zrele in dorasle, da duhovno žive z verskim tokom časa, da tudi v dejanju udeležujejo svojo vero. Rebeka je šla zavoljo nemirnih dvojčkov Gospoda vprašat za svet in On ji je odgovoril; Samsonovi materi je Gospod prej razodel, da bo spočela in rodila, kakor njenemu možu. Žena kralja Jeroboama se je samo osebno obrnila na preroka zastran svojega otroka in kraljica iz Sabe je javno pred Salamonovim prestolom izpovedala veroizpoved paganov »Slavljen bodi Gospod, tvoj Bog«. »Pobožna in bogaboječa« Judita je bila zadnje upanje betulskih mestnih očetov in je prosila Boga svojih očetov, na »postavi z dejanjem ženske roke spomenik svojemu imenu.« Estera je izsilila iz Gospoda besedo pomiloščenja z molitvijo in postom. V karavani, ki se je vračala iz babilonskega pregnanstva domov, so bile poleg tempelskih pevcev tudi tempelske pevke in 67. psalm, ki nam v skrivnozgodeti podobi peva veličastni pohod Gospodov preko svetovne zgodovine podobno, kakor so se vršile procesije na Sion, omenja poleg skupine harfistov tudi skupino »na bobne udarjajočih deklic«. 143. psalm primerja ženskotno ljubkost sionskih hčera z lepoto templja in 148. psalm, ki kliče vse stvarstvo od nebesnih višin do zemeljskih globin v zborni molitvi, povabi še posebej ženske: »Vi, mladci in device, hvalite Gospoda!« Ana z Visokega ni bila edina, ki je zapela Gospodu himno bogatega verskega notranjega življenja.

Kako so žene višjih stanov doživljale važne zadeve verskega življenja v svetopisemskem narodu, naj navedem samo en dogodek, ki je napisan v knjigi Sodnikov takoj po zgodbi matere Ane, naj si je ta dogodek povedan v svitu mrtvaške baklje. Filistejci so bili zajeli skrinjo zaveze, Najsvetejše v stari zavezi, oba Helijeva sinova sta padla v tisti bitki in Heli sam je izdihnil, zadet od kapi, ko je slišal to prebitko novico. Takrat je dala Helijeva snaha otroku, ki je v tisti nesrečni uri zagledal luč sveta, ime lkabód z besedami: »Proč je slava Izraela«. Hotela je dati otroku s tem ime, ki naj ga spominja vse življenje na ono nesrečno uro v zgodovini Izraela. Sama je umrla kot žrtev svojega poklica, ko je s smrtjo plačala otrokovo življenje. Umrla je junaške smrti kakor njen mož v bitki; pa vsa bridka bridkost onega dneva, bolečine rojstva in smrti, trojna smrt v družini, vse to ni moglo udušiti misli na preveliko nesrečo njenega naroda.

Po besedah postave so bili samo moški dolžni iti »trikrat v letu pred obličje Gospoda svojega Boga na mesto, ki si ga bo izvolil: o prazniku opresnih kruhov, o prazniku tednov in o prazniku šotorov.« To, da so morali iti trikrat na leto »pred obličje Gospoda«, je bilo nekaj pregled ljudstva pred Gospodom vojnih trum. Da je bilo tudi ženam in otrokom na prosto voljo dano pridružiti se romarskim procesijam mož, poslušati branje iz sv. pisma, peti psalme, jesti pri daritvenih pojedinah, nam najbolj spričuje Anina zgodba kakor tudi poznejše romanje nazareške družine. Žene niso pobirale drobtinic, ki so padale z bogato obložene mize mož; Gospod je pogrnil mizo ravno tako bogato tudi za žene. Že v puščavi so žene ravno toliko jedle mano kakor moški.

Prava duhovska opravila v svetišču so bila pridržana možem, Aronovim potomcem. Sv. zgodovina nam pač poroča o prerokinjah, nikjer pa ne o duhovnicah. Miriam je imela kot prerokinja pač visoko stališče, da bi pa opravljala tudi duhovniška opravila, za to ji je manjkalo posvečenje. V tem oziru so bili njeni nečaki v Aronovi družini višji kakor ona. Ana iz Rame ni prosila za moškega potomca zato, ker so pri tako močno razviti rodovni zavesti pozdravili dečka kot zarodnika hiše in so ga v nekem smislu smatrali starši za »dar Gospodoy«, ampak prosila je zanj predvsem zato, da da svetišču levita. Službo v svetišču so imeli le moški. Pa vendar sv. Pismo večkrat omenja žene, ki so čule pred šotorovimi vratmi: nekatere so živele v premissljevanju »z molitvijo in postom«, druge so skrbele za red in snago v zunanjih tempelskih prostorih ter za duhovniška oblačila. S pristavkom »pred šotorovimi vratmi« je bila čisto natanko določena njihova služba zunaj, medtem ko so imeli duhovniki službo znotraj. Sicer pa smemo ženo, ki je zredila in vzgojila svetišču kakega Samuela tudi imenovati služabnico altarja.

Tudi v drugih določbah glede reda službe božje na Sionu se zdi, da so imeli dečki in možje enako prednost pred deklicami in ženami. V templu darovati je morala mati deklico šele po 80 dneh, dečka pa že po 40. Ta prednost dečkov je v zvezi s tem, ker je bilo darovanje dečkov nekaj spomin one rešitve iz Egipta; tokrat so bili na smrt obsojeni dečki in ne deklice in dečku je pozneje prizanesel Gospod, ki je »mimo šel«.

V teh težkih stiskah in nadlogah so starši svoje otroke, kakor Ana svojega Samuela, pa tudi odrasle v cvetu in polnosti življenja zaobljubili temlju v dar. Po postavi pa je bilo v takih slučajih možno, da so jih po gotovi tempelski tarifi zopet odkupili in sicer takole: »Ako je moški od 20.—60. leta, naj da petdeset šeklov srebra po teži sve-

tišnega; ako je ženska, trideset. Od 5. pa do 20., naj da moški dvajset šeklov, ženska deset. Od enega meseca do 5. leta naj se za moškega da pet šeklov, za žensko tri. Moški pri šestdesetih letih in čez naj da petnajst šeklov, ženska pa deset. Ako je kdo ubožen in ne more plačati cene, naj stopi pred duhovna in kolikor bo on preudaril in videl, da zmore dati, toliko naj da. « Morda bi se komu zdelo, da meri sv. pismo z dvojno mero in ceni ženo kot polčloveka za polovično ceno moža. Pa ne smemo pozabiti, da še dandanes tam, kjer imajo kralje in cesarje, ne ustrelijo s kanonom tolikokrat, kadar se rodi princezinja, kakor kadar se prisolzi princ na svet. Pa še to: tudi danes nima žensko delo iste cene kakor moško. Pri narodih onega starega sveta, kjer sta storila Mozes in Miriam, so bile ženske brez cene in ženskega spola sploh niso plačevali kakor tudi dela ne, ki je n. pr. izvršil kak mezeg. Vendar pa je svetopisemska postava razmeroma brezprimerno visoko cenila ženstvo. Da pa bomo pravično in po vrednosti presodili pojma mož in žena, moramo vzeti merilo starih omikanih narodov ne pa današnjih.

Babilonska vera je poniževala ženo v nesramno Astartino češčenje tako, da je žena izgubila najlepše in najsvetejše, žensko čast, in vera polmeseca krati načeloma še danes ženskam pravico priti v mošejo in v nebesa. Na istih prednjeazijskih tleh, kjer še dandanes pehajo ženstvo od studentev duhovnih dobrot šole in od virov milosti, vere, so klicarji razodete vere že pred 2000 in 3000 leti klicali tudi ženstvo v šolo božje postave in tempelske dvorane. V verskoprnem razvoju ženskega vprašanja človeštvo tam doli, na tistih tleh, kjer se je Bog razodeval človeštvu, ni šlo po poti med Ramo in Meko naprej, marveč ubralo jo je po rakovo — nazaj. Da je žena v območju svetopisemske postave zavzemala tako visoko versko stališče, to je misel, ki jo je zamislil in razodel Oče v nebesih, ne pa človek med Jeruzalemom in Babilonom. Iz knjige knjig nam sveti božji pečat in obsenčna luč božjega navdihnjenja.

Janez Pucelj:

Črešnjice.

(Srb. nar.)

<i>Črešnjice na črešnji zrele,</i>	<i>Pa boječ, boječ je dečko.</i>
<i>da se lomijo že veje,</i>	<i>kot nobena ne devojka:</i>
<i>pa nihče jih ne obira</i>	<i>reče tiho, bojzljivo:</i>
<i>razen dečka in devojke.</i>	<i>»Eno črešnjo daj mi, draga!</i>

Pa dekle je ljubezniva,
je sočutna, mehkosrčna:
eno črešnjo dečko prosil,
dala mu je dve najlepši.

Dr. Fr. Debevec:

Kako si čuvamo zdravje?

(Nadaljevanje.)

Zaključili smo ožje poglavje o negovanju telesa in njegovih delov. Načnimo sedaj sorodni odstavek zdravjeslovja, to je: Kako se čuvamo nalezljivih bolezni? Le-te so prav opasne; širijo se od človeka na njegovo ljudsko okolico, včasih celo epidemično, to je tako, da obole v naglem času množice in dežele.

Tako naglo se razvijajoče bolezni so največja nevarnost za ljudsko zdravje, saj lahko slučajno oboli poedinec, a on nehotе raznese kužno bolezen naokrog, pa potem — pri težjih vrstah kužnih obolenj — pustoši smrt daleč naokrog. V prejšnjih stoletjih še niso poznali pravih izvorov takšnih infekcijskih (=kužnih) bolezni, niso se jih znali zato dobro ubraniti, pa se je dogodilo, da so v nekaj mesecih vsled kuge, osepnic, kolere, legarja, izumirali večji deli poedinih mest in dežel. Le redki so bili oni, ki so odnesli zdrave pete s tem, da so ali preboleli bolezen ali vobče ne oboleli.

Danes prave povzročitelje nalezljivih bolezni večidel dobro poznamo. So prav majhni, le pod drobnogledom, ki močno povečava, našim očem vidni. Delimo

jih v dve vrsti, v rastlinske glivice ali bakterije in v praživalice. Znabiti, da čitateljce že kaj vedo o tem, da je naše telo sestavljeno iz nebroj prav malih celic. Vsaka celica pa predstavlja košček telesne tkanine, samostojno živeč, torej nekakšno kemično tvornico. Glivica (bakterija) obstoji iz ene same celice. Množi se z deljenjem; v par urah se jih namnoži že prav mnogo, v enem dnevu na milijone. Iz tega razumemo, kako brzo se nalezljiva bolezen lahko razširi!

Bolezenske glivice so ali bolj kepaste, pa jih potem nazivamo koke, ali pa paličaste, ki nosijo ime bacili. Poznamo bacile jetike, kuge, pegavca, legarja, davice, griže, influence, vraničnega prisada, otrpnega krča itd. Od kepastih kokov pa nastajajo bolezni: pljučnica, vnetje možganske mreže, šen, razne gnojivte v telesu, kapavica i. dr.

Praživalice povzročajo malarijo, sifilido, spalno bolezen, verjetno tudi očesno kužno bolezen trahom in osepnice. [Razen malih praživalic povzročajo bolezni nekužnega značaja še neke druge višje živalske vrste iz skupine črvov (gliste, trakulje, trihina itd.) ter iz skupine členonožcev (bolha, uš, stenica, klop itd.)]

Ni lahka naloga ubraniti se kužnih bolezenskih kali (rastlinskih in živalskih). Zakaj vsepovsod po svetu najdemo eno ali drugo vrsto mikrobov (= drobnih bolezenskih klic). Neki izmed teh žive v vodi, drugi v zemlji ali na njej; v hrani, v vdihanem zraku, na raznih predmetih, ki jih prijemamo, na vse možne načine ena ali druga kal zaide v naše telo, da potem ondi pustoši v tem ali onem organu.

Predpogoj, da se čuvamo nalezljivih bolezni je, da bolezen in vire okuženja dobro poznamo. Zato v kratko opišimo načine bolezenskega širjenja pri nekaterih nalezljivih ali kužnih (infekcijskih) boleznih!

V naših krajih najbolj pogubonosna je jetika. Viri za okuženje z njenimi kalmi so v prvi vrsti ljudje s kužnimi ranami v pljučih. Kašljajo v zrak, pljujejo na tla; predmeti v sobi so pokriti s prahom, ki vsebuje posušene bacile.

Ne povzroči bolezni sleherni poedini bacil, ki zaide v naše telo, v pljuča ali drugam. Naše telo jih zna precej uničiti, ograditi in zapreti v ograde policijskih celic, pozneje v trde brazgotinice. Ko pa je kužnih kali le dovolj, a notranja telesna pomoč prešibka, potem se bacili zaplode in pustošijo v pljučih in drugod po telesu.

Za čuvanje pred jetiko je potrebno: a) čim bolj se ubraniti okužitev, b) čim bolj se utrditi telesno zoper to bolezen. Kako se telo splošno utrdi, smo slišali v prejšnjih odstavkih. Da se ubranimo novih okuženj z jetičnimi bacili, je potrebno zatreti ali odstraniti izvore kužnih kali. Bolniki z odprtimi jetičnimi ranami spadajo v oskrbo posebnih bolniških zavodov, kjer osebje strogo pazi na pravilno ponašanje, da se ne trosijo kužne kali naokoli. Žal nam zavodov za odprte jetičnike (to je: z kužnim izmečkom) tako manjka!

Dokler ostane bolnik v lastnem domu, bi moral imeti sobo zase, a vanjo naj bi dohajala le strežna oseba. Ostali ljudje, zlasti pa še otroci, naj bi ostajali vsaj dva metra proč od bolnika; čim redkejši bodo prišli v bolniško sobo, tem manj bo verjetnosti za možnost okuženja.

Bolnik s kužnim kašljem se mora pravilno ponašati. Ob kašlju naj vselej drži robec pred usta, glavo pa naj drži pri tem v stran, proč od ljudi. Jedilno orodje, perilo mora imeti zase; pri pranju se mora perilo prekuhati. Sobo treba vsak dan z vlažno krpo obrisati in neprestano dobro prezračevati. Poleti naj bodo okna vedno odprta.

Pljuvalnik naj vsebuje razkuževalno tekočino (lizol in slično).

Kako pogosto se svojci okužijo od jetičnega družinskega člana, nam pričajo rodbine, ki vsled jetike takorekoč izumirajo. — Čuvajmo se strogo, prav strogo jetičnih okuženj!
(Dalje prih.)

Zopet je prišla doba kopanja in solnčenja, ki je nikjer bolj ne izrabljajo kakor v mestu in okolici mesta. Vrsta vprašanj, ki naj bi jim bil danes odgovor, se suče tudi okoli tega predmeta. Iz njih povzamem skupni odgovor: Seveda bi bilo zelo želeli, da bi se vpeljala ločena kopalnišča za moške in ženske, ali vsaj ločen kopalni čas, n. pr. moški določene dni in ženske druge določene dni. Kjer se to ne da doseči, je treba prav posebno gledati na kopalno obleko in na obnašanje pri kopanju. Redkokdaj se pokaže bistvo dekleta tako jasno kakor prav pri kopanju. Kopalna ali plavalna obleka je lahko zelo lepa in prikupna, četudi ima povsod potrebno dolžino in širino. Lahko so dekleta pri kopanju prav dobre volje in vendar je okrog njih kakor visok zid proti vsaki nesramnosti in čutnosti. — Poleganje po pesku v mešani družbi se mi zdi nepravilno. Nima nobenega zmisla in kaj lahko zamori prevelika prostost vso nežnost občutja. Ne misli dekle spočetka tako hudo in opazi šele prepozno, kaj je izgubila. — Saj vendar ni tako težko, če se premagamo in odpovemo, ko pa vemo, da s tem varujemo svoje najsvetejše!

Odgovori na pisma.

Razgovori z gospo Selmo.

Zaprta ptičica. Mislila sem že, zakaj od Tebe ni več glasu. Seveda zdaj vse bolje razumem. Kako je res hudo, komaj par ur smo narazen, pa je v vremenu toliko razlik... In Tvoja prijateljica še piše in pesnikuje? Menda v uredništvo ni nič več prišlo. Ti si pa najbrž že končala napovedani izpit. Kako se je izteklo? Ali boš lahko doma nadaljevala svoje študije? Veselilo me bo, ako mi boš o vsem tem kaj kmalu poročala. Pozdravljeni vsi!

Marija. Če misliš, da sem se naveličala Tvojih tožb, se zelo motiš. Saj zato sem tu, da se s svojimi dopisovalkami o vsem razgovorim, o dobrih in slabih doživljajih. Posebno pa se zanimam za zadnje, saj je slabega vedno več na svetu kot pa dobrega. Tudi tisto samoto, o kateri pišeš v zadnjem pismu, prav dobro razumem. V življenju vsakega dekleta, ki je sama ostala, se pojavi in jo zajame bolj ali manj, kakor se pač več ali manj ukvarja sama s seboj in svojo zlo usodo. Če pa si napravi načrt za delo v svojem poklicu, ki naj ga vrši kolikor mogoče vestno in poleg tega porabi še ves razpoložljiv čas za delo v korist bližnjega, tedaj bo svojo bodočnost brez skrbi lahko položila v skrbne božje roke in ne bo tarnala: kaj bo? Svetujem Ti, da se tudi Ti s tem vprašanjem preveč ne ukvarjaš, ker Te bo sicer zagrnilo v vse prečrne skrbi. Dokler pa boš vrtala na tej stvari, ne boš mirna. In pa še nekaj: ljubezen ni nikoli

nesrečna, le razočaranje, ki nam ga razmere pripravijo, nam jo tako pokažejo. Ljubezen pa je vedno vsa lepa in nežna, saj, reveži, ne moremo za to prav nič, če njenega ideala ne moremo in ne znamo doseči. — Mojih dopisovalk se vsak dan spomnim v molitvi in tistih še najbolj, ki prosijo za to. Ako Ti more biti v tolažbo, Ti povem, da Ti je ta-le kotichek vedno odprt, bodisi v dobrih, bodisi v slabih časih. Lep pozdrav!

Manca. Nikomur ne odgovarjam zasebno, tudi Tebi ne; znamke porabim v dobre namene. Nič se ne čudim Tvoji izpovedi. Na svetu smo pač različni ljudje, ki stremimo za tem, kar je naši duši najdražje. Stremimo, ali pa tudi dosežemo? — Glede zadeve mi manjka nekaj bolj strnjjenih podatkov. N. pr.: kako in kaj si storila, da bi zaželeni cilj dosegla? Kako si se praktično udeleževala? Ali lahko dobim par Tvojih izdelkov na ogled? Kako je z gmotnimi sredstvi? — O vsem tem mi poročaj, potem pa bova napravili, kar se bo dalo. Pozdrav!

Slavček. Hvala za majniške pozdrave!

Sv. Katarina. Zelo Ti svetujem, da se obrneš na najbližji Dežji ali Zdravstveni dom in se z zaščitno sestro zgovoriš o vsem, kar se Ti zdi potrebno. Lahko se obrneš tudi naravnost na Dežji dom kraljice Marije v Ljubljani (poleg sv. Petra cerkve) in tudi tam izveš, kar treba. Ob začetku dveletne sesterske šole prineso časopisi natančen razpis o začetku in poteku te šole. Iz tega so razvidni tudi vsi pogoji za sprejem; za brezplačen sprejem je treba vložiti posebno prošnjo. — Letošnjo pomlad se je šola pričela. — Če želiš še kakih pojasnil, le brez skrbi še piši. Naravnost nobeni dopisovalki ne odgovorim, zato oprosti, da tudi Tebi ne. — Oglasi se zopet kaj!

Antonietta. Čudno, da se toliko časa nisi oglasila. In mi šele zdaj poročas o slučaju, ki bi se bilo dalo zanj o pravem času vendar kaj narediti. Kje pa je bila takrat dekliška organizacija, da se za svojo članico ni pobrigala? To je ravno namen organizacije in tudi njena dolžnost in to bi bila tudi največja korist, ki bi jo dekleta imela od svoje organizacije in prav zato tudi vsakdo priporoča, naj se dekleta oklenejo svoje organizacije. Vprašuješ: kje je pravica? Jaz pa Tebe vprašam: ali ste jo ve, dekleta, ki ste za ta slučaj vedele, šle iskat za svojo sestestro? Tudi to ni res, da za služkinjo ni pravice. Saj obstojajo zakoni, naloga organizacije pa je, da svoje članstvo pouči o njihovih pravicah in dolžnostih. Zopet tu nova potreba, da se prav služkinje oklenejo svoje organizacije. — Pomisli malo vse to, pa se razgovori s tovarišicami o vsem, potem pa v društvu o vsem tem razpravljajte, da boste imele vse koristi od tega. — Vsega nadaljnjega v Tvojem pismu tudi ne odobravam. Praviš, da se moraš

vedno drugačno kazati, kakor si; tega prav res ne razumem. Če hočeš biti dobra, se vendar zato ne boš kazala hudobne? — Najlepše je seveda to, da iščeš tolažbe in pomoči tam, kjer jo res najdeš. — Prav zelo želim, da se pogosteje oglašáš!

Roža brez solnca. Kadar gre za vero, za načela, za Boga, takrat prav nič ne razmišljamo, koliko jih je, ki tako mislijo. Dovolj je, da sem jaz in če ni nihče drugi več. Moderna civilizacija nikomur ne odreja pravice do življenja; saj pravica do življenja je last vsakega posameznika. — Kadar čitaš take stvari, jih poglej od vseh strani in ne izbiraj iz njih samo tisto, kar Tebi ugaja! Kaj pa zdaj delaš, ko si šolo dokončala? Kako je s Tvojim bratom? Ali Ti ne bi mogel pomagati do kake službe, ko jo tako želiš? Izraza »lovijalan« ne poznam; morebiti misliš »jovijalen« ali »lojalen«? Saj imaš slovar tujk, le poglej! — Zaničljivo se jaz nikoli ne smejem, ker mi je vsako zaničevanje tuje in me tudi še tako zaničevanje ne doseže. Zato nič skrbi in se lahko še bolj razjeziš nad mano! In še zahtevani pozdrav!

Miroslava. Ko sem prečitala Tvoje pismo, sem si mislila, da kake neumnosti ne boš napravila, kakor praviš v začetku pisma. Za to sem brez skrbi. Saj so vse Tvoje misli in vsa čuvstva globoko zasidrana v veri in iščeš za vse pomoči pred tabernakelnjom. — Toda stvar sama ni tako enostavna; zlasti ker že tako dolgo traja. Ali ne moreš nekoliko pospešiti, da bi prišla do jasnosti? S pisanjem res ni nič, morala bi le z besedo na dan. Ali imaš pogum? In si pripravljena tudi na »ne«?

In Ti ne bo potem še huje? — Res, da ta pot ni običajna, a je v nekaterih slučajih dopustna in brez škode. Sicer moraš pa prav resno premisliti in si biti v srcu, tudi glede dušnih in telesnih zadev, popolnoma na jasnem. Prepričati se moraš, da dajati in jemati raste čisto samo od sebe iz odkrito zaupne ljubezni. Ljubezen je kakor zlat ključ, ki odklepa srca in misli. Četudi sprva bojazen zapira ustne, polagoma si utira zaupnost pot na dan in postane duši živa potreba od svojega mišljenja in spoznanja, o svojem stremljenju in hrepenenju tudi govoriti. — Delaj na sebi in skušaj se zživeti v mišljenje in zanimanje drugih! — In če spoznaš in uvidiš: ne, — potem naj Ti bo ta »ne« pot k splošnosti. Nikoli ne delamo in ne prosimo dovolj za ono veliko ljubezen, ki zna vse razumeti in vse odpustiti. Ni najtežje velikopotezno pomagati, ampak v malem krogu ljubezen izživljati, trude in težo dneva z drugimi nositi. — Bodi na vse pripravljena!

Mici iz T. Dolgo naj Ti odgovorim na tako kratko pismo? Vse me zanima, kar mi dekleta pišejo; zato ni treba prav nič pre-mišljevat: kar hočeš, pa piši! Pomote naj Ti povem? Ne bom Ti jih pravila, rečem le, da je vsako pismo verno ogledalo dekleta, ki mi piše in iz tega takoj spoznam, kaj in kako je z njo. Zgodi se včasih, da kdo drugi piše zanjo, pa to takoj vem in iz pisem mnogokrat gleda marsikakšna navihanost. Pa to mi je povod za dobro besedo, ki je take še prav posebno rabijo. — Torej le kmalu piši!

Marinka Š. Kakor vsaka tudi Ti lahko pišeš.

N * A * Š * D * O * M

Ra.:

V bolniški sobi.

Draga Cenka!

Prosila si me v svojem zadnjem pismu za par navodil, kako se naj obnašaš ob bolniški postelji svoje sestre, ki že nad tri mesece leži in bo še ležala, dokler je ne reši »božja poslanka«, kakor sama pravi.

V tem mojem odgovoru pač nikar ne išči navodil, kakšna bodi bolniška soba, bolniška postelja, kako je z bolnikovim perilom in prehrano i. t. d., ker o vsem tem si se učila v gospodinjskem tečaju, ki ste ga nedavno imeli. Hočem Ti napisati le par migljajev, ki si jih sama lahko izpopolniš.

Skrbi za to, da bolniška soba ne bo nikoli otožna! Svetloba in solnce sta ji potrebna prav tako, kakor zrak. K postelji obesi lepo in tolažljivo sliko, ob katere pogledu more bolnica duševno počivati. Seveda ji skrbi tudi za cvetlice, ki jih je v zdravih dneh tako rada imela. Saj v bolečinah in v osamelosti boleznii je prav pogled na nežno cvetje zelo tolažljiv. Toda ne preveč in ne premočno dišečega cvetja! Skrbi, da vrata in okna ne škripljejo, da posoda ne cinglja; samo par kapljic olja in mehak prtiček je potrebno, da temu odpomoreš! Prav posebno pa Tebi priporočam: hodi, delaj vse mirno! Nikoli ne pokaži, da se Ti mudi k drugemu delu! Bolnica naj bo prav v središču Tvojega zanimanja! Pazi, da ne suneš v posteljo, da ne ropotaš s čevlji,

da Ti nobena stvar ne pade iz rok! Seveda pa ne smeš zopet z vidnim naporom stopati po prstih, komu kaj prišepetavati ali namigavati. Vsa taka prevelika pažnja in tajnost je bolnici skrajno sumljiva; vse obrne nase in ji je težko. Navadi se vse delo v bolničini sobi vršiti z mirnostjo in gotovostjo, ki tudi njo pomiri. V predalčku imej vedno pripravljenih več robcev; iskanje robca je nekaka kronična bolezen bolnikova. Na mizici, ki jo lahko sama brez truda doseže, naj bo po vrsti vse, kar pogosto rabi: kozarec, urica, knjiga, svinčnik, papir i. t. d. Kaj-ne, malenkosti, a vendar so za bolnično udobnost velike važnosti. Upam, da si se v teh mesecih že precej naučila, uganiti bolničine želje in jih razbrati že kar iz oči. To je za bolniško strežnico velikega pomena, za bolnika pa prav posebno zadovoljstvo.

Še o hrani par besed! Prinesi jedila in pijače vedno v čedni posodi in lepo razvrščene! Vse porcije naj bodo rajši premajhne kot pa prevelike; ne nakupičen krožnik ali prepolna skodelica, da pljuska čez rob. To je pogosto vzrok, da bolnik izgubi še tisto trohico teka, ki ga je imel. Jedi iz kuhinje naj ne bodo prevroče, da bi moral bolnik šele nekaj časa sedeti z žlico v roki, preden bi si upal zajeti. Tudi pri jedi skušaj svoji bolnici v vsem ustreči! Celo lažji pribor ji prinesi, če vidiš, da se izhirana roka preveč utruji!

V vsem se skušaj vživeti v njen položaj! Včasih ji bo všeč, če jo pohvališ, da je pridno jedla, drugič jo to morebiti užali. Tudi z ugotovitvijo, da se je bolezen obrnila na bolje, ne prideš vsakič na pravi račun. Torej prisluhni, preizkusiti in potem skušati pravo zadeti!

Prav tako je tudi s čtivom, ki pa ima važno nalogo v samotni bolniške sobe. Če more še sama čitati, pazi, da ji ne daš predebele, pretežke knjige v roko, ker jo v eni in isti legi zelo utruji. Kakšno bodi čtivo, boš pač sama najbolje vedela, ker zanimanje in okus Tvoje sestrice dobro poznaš. Pazi le, da ji ne daš težko čtivo, ki zahteva mnogo razmišljanja, pa tudi ne razburljivega in pretresljivega ne! Prisluhni z dušo, kaj je treba, kaj pripravi

veselje, kaj obrača od bolečin, potem pa z veseljem ustrez!

Morebiti bolnice razgovor, kramljanje tudi ne utruji. Potem naj le govori; Ti pa si zapomni vse, kar boš iz tega razgovora spoznala za važno v Tvoji postrežbi! In četudi se morebiti v teh razgovorih večkrat eno in isto ponavlja, le ne pokaži svoje nestrpnosti; vprašaj celo po tej ali oni okolnosti, ki je morebiti za Tebe čisto nepomembna, za bolnico pa pomeni veliko olajšanje. Take drobne nežnočutnosti moramo imeti že kar v sebi; ne dado se priučiti, a narekuje nam jih naša ženska iznajdljivost.

Nikakega sistematičnega pouka o negi bolnikov Ti nisem napisala, le drobne drobtinice, ki Ti bodo morebiti le prav prišle.

Pozdravi prav srčno Tvojo sestrico! Tebi pa želim, da ji s sestrsko ljubeznijo lajšaš trpljenje bolezn, z nežnim sočustvovanjem, pa tudi z močno pomočjo stojiš ob strani! Potrpežljivost in tiho umevanje, v čemer se vadiš v tej dolgotrajni bolezni, Ti bosta dala še prav posebnih napotkov, ki Ti jih jaz iz daljave ne znam.

Bodi iskreno pozdravljena!

Tvoja R. A.

Pridobivajte novih naročnic!

Gospodinjstvo.

(Nadaljevanje.)

Zal, da nam današnji trg glede na notranjo opremo našega stanovanja, glede orodja in posodja nudi samo tovarniške izdelke. V prejšnjih časih je tudi vsak rokodelc takorekoč ustvarjal umetnine, ker je delal z lastno roko in udejstvoval lastne misli. Celo najbolj preprosto domače orodje in posodje: žlice in kuhanice, lonci, skledje in latvice, kozice, ponve, vrči in krožniki je prihajalo iz nekake ljubeče umetniške roke domačega delavca. Potem pa mize, stoli, skrinje, omare, skledniki in žličniki so imeli nekak poseben izraz domačnosti; vsak dom jim je vtisnil poseben znak. Dandanes pa pri tovarniških izdelkih tega ne najdemo; nič lepega, nič domačega ni na njih, le za praktično porabo so, a nimajo sicer za oko nič privlačnega. Navadno so vse te stvari nastale v velikih množinah v tovarni in so prišle iz strojev kot kolektivno delo. Delavci, ki so jih v strojih izdelovali, niso imeli niti ene lepe misli ob tem delu;

ko so izdelovali del za delom, niti niso vedeli, čemu bodo. Vsak del pohištva in kuhinjske opreme je najlepši, če ga je delala ljubeča roka, ali njegovo izgotovitev nadziralo domače oko. Res je, da vsega ne moremo izdelati doma, ali še celo za lastno roko. Vedeti pa bi morala vsaka gospodinja, da si tistega nikakor ne sme kupovati, kar si sama lahko naredi. Kar si sama napraviš, imaš gotovo rajši, bolj te veseli in iz vsega tega gleda kos tvojega razumevanja in tvojega okusa. Zlasti kar se tiče ročnih del naj bi si jih gospodinja sama izgotovila; seveda pa mora vedeti, da preveč prtov in prtičkov in pregrinjalc in podstavkov tudi ne pomeni domačnosti, ampak pretirano navlako, ki ni domu v kras. Zlasti pa naj gospodinja pazi, ko kupuje stenske nabožne slike, da ne kupi neokusnih (v barvi in predstavi), ki četudi so poceni, vendar ničesar ne pomenijo. Bolje je kupiti eno res lepo sliko, četudi je nekoliko dražja, kakor pa pet slabo izdelanih slik, ki na človeka ne napravijo nikakega vtisa. To naj bi si zlasti zapomnile vse neveste, ki pri nakupu »bale« navadno v naglici kupijo tudi vsaj eno sliko za spalnico. Naj si na noben način ne puste vsiliti kakšen »šund«, ampak naj mislijo, da je za domače svetišče najlepša slika komaj dovolj dobra. Zato takih stvari ne kupujmo na semnju, ampak res v tovrstni trgovini.

Pa nastane vprašanje: kako pa pač izgleda lep in prijeten dom? Jaz si mislim, da pač vsak nekoliko drugače, ker je pač v vsaki hiši drugačno razpoloženje in ima takorekoč vsak dom svojo dušo. Seveda pa imamo tudi splošno veljavne zakone za lepoto doma. V prvi vrsti je to red. Ta »nebeški poslanec«, kakor ga neki pesnik imenuje, pa mora prav pogosto bežati iz doma ne samo kake stare, ampak še mnogo bolj mlade gospodinje. Ni mu obstati notri, ko se nobena stvar ne drži svojega prostora in se vse lahko dela, kakor se pač samo hoče.

Umevno, da potem v taki hiši kaj pridno pajek razobeša svoje zavese in se kaže, da je prah, iz katerega je sicer Stvarnik naredil človeško telo, po vsej hiši, po tleh in po stehah kar stalen gost. Cesto imenujemo preprosti ljudje tisto, kar drugi morebiti lepo, krasno, sijajno, samo s preprosto besedo »čedno«. S tem je izraženo nekaj one čiste in skromne lepote, ki preprosto, a vendar živo razveseljuje človeško oko.

Vprašanja iz gospodinjstva.

Odgovor gospodinjji, ki prosi, kako naj opere volneno obleko:

Pripravite si gosto vodo milnico na sledeči način: 15 dkgr navadnega mila narežete na tenke listke v $\frac{1}{4}$ l mrzle vode. To postavite na kraj štedilnika, da počasi zavre. Nadalje si pripravite posodo, v kateri imate namen prati, z $\frac{1}{2}$ l mrzle vode. Poleg denite še $\frac{1}{4}$ l zavrele milnice. Nato z roko ali metlico

stepajte, da se milnica zelo speni in postane mlačno. Sedaj vzemite obleko in jo v tej milnici večkrat ožemajte, stiskajte, ne ovijati. Potem še dvakrat pripravite po $\frac{1}{4}$ l zavrele milnice in $\frac{1}{2}$ l mrzle vode ter obleko zopet stiskajte. Tako oprano obleko položite na razgrnjeno čisto rjuho in zvite. Zvito pustite 12—24 ur. Če je obleka še potem vlažna, pa jo še enkrat zavite v drugo čisto rjuho. Na ta način oprana obleka ne izgubi barve (če je dobra kvaliteta) in se ne uskoči. — Na ta način sem se prala sama in se mi je prav dobro obneslo. — Marinka S.

Naročnica Tilka (v zadnji Vigredi, stran 147, spodaj) prosi, da bi katera svetovala, ker ima velike in še dobre platnene robe, katerim pa so se potrgale niti od ažura. Jaz bi ji svetovala, naj si kupi nekaj lila ali roza pralne svile. Potem naj potegne nitke pri robcih samo za polovico centimetra od roba (sedanji rob in ažur pride seveda proč). Torej polovico cm od roba, ko ga bo dobila naj potegne par nitk. Nato naj prišije s strojem 3 cm širok pas od pralne barvaste svile zraven, na desno stran; naj na polovico upogne in potem z ažurnim vbodom na levo stran izdela. Robčki bodo postali prav lepi in — moderni. Saj je tudi telesno perilo obrobljivo z barvastim robom in izgotovljeno z ažurnim sedaj zelo moderno. To sem izvedela v Nemčiji, kjer sem napravila gospodinjstvo šolo. Mislim, da ji bodo robčki potem prav všeč, saj ne bodo nič več kakor za 1 cm manjši.

In neka gospodinja prosi za nasvet, kako naj opere pleteno volneno obleko, da ne bo izgubila barve in se tudi ne bo preveč uskočila. Opere naj v kakšnem pralnem sredstvu za volno: Lux, Radion, Persil, vendar naj jo samo menca in ne v vroči, ampak samo v mlačni vodi. Vsaki vodi naj prida nekoliko kisa in ne bo izgubila skoro nič barve. Ko bo oprana, naj jo ne ožema, ampak mokro razprostre, vodoravno, na kakšno rjuho, da se tam posuši. Predno jo bo začela prati, naj svo izmeri in naj jo potem spravi prav v tako lego in širokost. Tako ne bo izgubila nič na velikosti in tudi nič na barvi. Mislim, da ji ma bo s tem pomagano. — Julka P.

Kuhinja.

Sadje. Vsaka razumna gospodinja ve, da je pravilno izkoriščanje sadja v gospodinjstvu velikega pomena v gospodarskem in zdravstvenem oziru. Kot hranilo je sadje važno še zlasti zaradi tega, ker so vse vrste razen brusnic, šipkovih jagod in kutin, užitne sveže (sirove). Tudi »Vigred« je že večkrat pisala o tem in dajala gospodinjstvom nasvete in navodila, kako ravnati, da ohranimo zlasti manj trpežne vrste sadja za poznejši čas užitne. Zato priporočamo gospodinjstvom, da pogledajo v prejšnjih letnikih »Vigredi« ta navodila, ter si napravijo načrt, katere vrste in koliko sadja bodo posušile ali vkuhale, in koliko bodo napravile marmelade in sadnih

odcedkov itd. Skrb vsake gospodinje bodi, da ne bodo v jeseni shrambe za sadje prazne!

Rdeče jagode ali borovnice kot kompot. 1 liter jagod, pol osminke l vode, 3 žlice sladkorja. Zbranim in umitim jagodam prideni sladkor in vodo ter duši v dobro pokriti posodi 3—5 minut, nakar jih deni v porcelanasti posodi na hladno.

Črešnje s sirom. 1 l sira, 1 l črešenj, 2 žlici sladkorja. Črešnjam izloči koščice, nakar potresi črešnje s sladkorjem in jih pusti v porcelanasti skledi eno uro. Nato odlij sok, prideni mu sir in malo cimeta ter dobro stepi, da bo tekočina gladka. Primesaj še črešnje in daj jed takoj na mizo. Če je sir zelo suh, prideni, ko začneš stepati, par žlic mleka.

Mlečna pijača. $\frac{1}{2}$ l kislega in $\frac{1}{2}$ l svežega mleka dobro zžvrkljaj. Prideni pest zdobljenih piškotov, pol žlice stolčnega sladkorja in malo cimeta. Pijačo postavi na hladno, če mogoče na led. Ko daš pijačo na mizo, napolni kozarec do $\frac{3}{4}$, na vrhu deni spenjeno smetano z vanilinim sladkorjem.

Masinata (tirolska pijača). $\frac{3}{4}$ kg črešenj, 10 dkg malin, 10 dkg borovnic, 10 lepo zrelih marelic, 40 dkg sladkorja, $\frac{1}{2}$ l vode, 1 l vina. Črešnjam in marelicam izloči koščice. Marelice zreži v tanke rezance in jih deni z ostalim sadjem v primerno veliko steklenico. Vlij na sadje vino in vodo, v kateri je sladkor raztopljen. Steklenico pokrij in deni za več ur na led. K pijači serviraj pecivo.

Jagodova pijača. 1 kg rdečih jagod ali malin, 2 l vode, 4 limone, $\frac{1}{2}$ kg sladkorja raztopljenega v $\frac{1}{2}$ l vode, 2 l mineralne vode (slatine). Jagode, lepo zrele, zberi, operi in dobro pretlači, deni jih v primerno veliko stekleno ali porcelanasto posodo, prilij mrzlo vodo, sok limon, sladkorno raztopino in postavi za nekaj ur na hladno, najbolje na led. Pred uporabo pijačo filtriraj ali dobro zžvrkljaj in prilij 2 l slatine. Če se ne porabi vsa pijača naenkrat, mešaj slatino sproti.

Alli si že pokazala Vigred sosed? Stori to in skrbi, da se naroči!

Vprašanja iz zdravstva.

(Odgovarja dr. M. Justin.)

Darka. Na trepalnicah se Vam napravljajo majčkeni prozorni mozolčki, ki Vas srbijo in se bojite, da bi iz tega nastalo kaj hujšega, morda trahom, o katerem ste pred časom brali.

Navadno človek rad verjame, da ima sam bolezen, o kateri čita v kaki medicinski knjigi. Veliko ljudi je takih. Tu treba vprašati specialista za oči pa nič premišljevat, ali je trahom ali ne. Sicer človek na tak način, ko si vedno domišlja, da ima to in to bolezen, postane hipohonder. Oprostite se in pojdite k specialistu za oči!

M. B., Dol, Hrastnik. Stara ste komaj 15 let in slišali ste, da deklice, ki s tem letom ne dobijo menstruacije, niso zdrave in Vas je pričelo skrbeti. 46 kg tehtate, 164 cm visoka in 67 cm obseg. Te številke se Vam ne zdijo pravo sorazmerje. Srce Vam neenakomerno bije in okrog njega Vas bode.

Pri Vas bi bilo treba vedeti, ali je Vaša mama tudi imela pozno začetek perijode. Če tudi, potem za Vas nič čudnega. Ker pa zapazite nerednosti od strani srca, po morate srce dati pregledati od specialista, ki ustanovi, če ni kaj narobe. Saj je znano, da v takem slučaju tudi perijoda ni vedno v redu in je vzrok podan. Šibka ste, kar iz navedenih številk teže, visokosti in obsega sklepam, vendar številke se mi zde v nekem sorazmerju.

Lišaj imate na komolcu, kolenih in drugod. Luskinst je in se lušči. Za ta lišaj, ki se po popisu, kakor ste ga dali, da odpraviti z nekimi kapljicami in solničnim obsevanjem, je dolga pot. Poleti, ko se boste solnčili, Vam bo skoro izginil, pozimi se Vam bo pa zopet vrnil. Glejte, da dobite te kapljice. Nekateri zdravniki predpisujejo tudi neko mazilo za ta lišaj. Ne pozabite niti enega solničnega dneva, da se obsevate. Dobite pripraven prostor in vsak dan 10—20 minut 2 krat ali trikrat na dan in obračajte se na solncu in naj solnce sije naravnost po celi koži povsod; glavo pa zastrite s slamnikom.

Golšo imate tudi. Če ovira pri dihanju, podvrzite se operaciji, če je srce seveda v redu. Tudi revmatizem Vas muči. Če se boste solnčili radi lišaja, Vam bo pri tej priliki tudi revmatizem prešel. Samo glejte, da ne boste ležati na zemlji. Deska, široka in od solnca gorka, naj bo Vaše ležišče za solnčenje.

Lišaj s perilom nima nobene zveze.

P. A. trpeča. Pred 6 tedni Vas je začelo hudo mraziti po vrhu glave, nato ste se hudo potili in vedno še imate ta občutek vrhu glave, ki skeli, trga, bije, boli, stara pa ste 27 let, drugače perijoda v redu, včasih boli čez pas, trebuh mrzel, nato začne komolec boleti, in bolečina se kar preseli v stopalo in noge. Mraz in vročina Vam škodujejo, in vse skup Vas žene v obup. Svetujem Vam, da se obrnete na specialista za živčne bolezni.

Marjetica. Bradavico bi radi odpravili na obrazu svoje hčerke, ki jo ima že od rojstva in postaja čim dalje večja. Bradavico se lahko odpravi. Treba jo električno ali rentgenološko ali pa kirurgično odpraviti. Mazilo odsvetujem. Obrnite se do izkušenega kirurga.

Špelca. Ne veste, kako je z Vami, ali boste postali bolna ali ste se pozimi preveč prehladili, ali je pa vzrok temu, ker ste včasih preveč žalostna. Perilo niste dobili že 2 meseca in ne veste, kaj je z Vami. Posvetujte se s specialistom za ženske bolezni, ki bo po preiskavi ugotovil kaj je in ne čakajte, da pridete na jasno.

Rezka. Želodec Vas večkrat boli, če si ga prehladite in ako uživate kaj kislega Vas mu-

čijo sline. Vaš želodec ni zdrav, treba ga je pregledati, morda izprati. Zato — k zdravniku! — Bolečine v križu za časa perijode Vas mučijo ali pa Vas za ta čas žene »gor in dol«. Lezite za ta čas v posteljo in držite se toplote!

L. S. D. Noge se Vam tako potijo pozimi in poleti vkljub vsakdanjemu kopanju istih. Hodite veliko bosa po solncu, sedaj poleti in čevlje oz. lahka obuvala, ki ne zapirajo tesno nogi, nosite le, kadar mora biti, sicer pa izrabite vsako priliko, da ste bosa.

D O M A I N D R U G O D

Koncem maja je bil v Belgradu kongres ženske zveze za svetovni mir in razorožitev. V jugoslovanski prestolnici so se zbrale zastopnice vseh ženskih kulturnih organizacij. Konferenci je predsedovala kot častna predsednica ga. Chapman Catt, ki je obenem prva predsednica mednarodne zveze za pravico ženskega glasovanja. Navzoče so bile zastopnice iz 17 držav. — Na programu so bila razna aktualna predavanja, ki so poudarjala težino svetovne gospodarske krize ter razlagala naloge ženstva za omiljenje današnjega težkega gospodarskega stanja, v katerem se nahaja človeška družba. Končno je kongres te zveze izdal naslednjo resolucijo: Konferenca mednarodne zveze žena za mir izraža globoko zadovoljstvo in prepričanje, da bo mednarodna konferenca za razorožitev, ki se bo vršila 1931, prožila velike in upravičene nade in ustvarila pravo in značajno redukcijo orožja. Konferenca mednarodne zveze žena podpira z vsemi silami napore, ki jih je storila Z. N., da omogoči narodno sodelovanje.

Sv. oče Pij XI. je v posebni avdienci meseca aprila sprejel 773 srednješolskih dijakov in dijakinj, ki so jih pripeljali avstrijski katehetje za velikonočne praznike v Rim. Romanje je okrbelo »Društvo katol. veroučiteljev na avstrijskih srednjih šolah«. V spremstvu je bilo 30 katehetov, nekoliko svetnih profesorjev in več redovnih sestra. Papež je dijake in dijakinje nagovoril v nemškem jeziku.

Na Dedinju (Beograd) je bil pred kratkim blagoslovljen Dom gospá. Najrazličnejše ustanove v Beogradu so mnogo žrtvovale, da se je ta dom mogel postaviti. Blagoslovitev se je vršila na izredno svečan način v prisotnosti najštevilnejše in najodličnejše beograjske ženske družbe. Ta koristen dom je namenjen predvsem za osamljene gospe, vdove uradnikov in trgovcev. Da se je mogla trinadstopenjska palača zgraditi v tako velikem obsegu, je predvsem zasluga Nj. V. kraljice

Marije, ki je sama darovala za dom 100.000 dinarjev. Blagoslovitvi je prisostvovala tud Nj. V. kraljica Marija.

Zenske in šolska mladina. Zadnje leto so boljševiki opazili, da ženske še premalo sodelujejo pri brezbožnosti. Posebno ženske, ki doma gospodinijo, premalo pridejo v dotiko z brezbožno agitacijo in se preveč drže starih izročil. Zato so brezbožniki letos posebno posegli med ženstvo. Prirejajo posebne shode, tečaje in agitacije za gospodinje. Pri tem uspešno pomaga šolska mladina. Najboljša pot v brezbožnost pa je, če se ženska odtrga od družine in od ognjišča. Zato radi sprejemajo ženske kot delavke v tovarne. Letos jih bodo sprejeli blizu 800.000. Pomnožili bodo dečje domove, da bodo mogli čim več otrok odtrgati od družin. Brezbožniki si obetajo velike uspehe, ker imajo skušnjave, da so ženske zelo sprejemljive za njihove načrte. Za brezbožno agitacijo med mladino so pa ustanovili mesečnik »Mladi brezbožnik«, v drugih listih so ustanovili mladinske koticke; v šolah so pomnožili in poživili brezbožno agitacijo. Po ženskah in po šolski mladini upajo korenito in uspešno razkristjaniti družino.

Jubilej socialne okrožnice »Rerum novarum«. Od 13. do 17. maja se je vršila v Rimu slovesna proslava 40 letnice znamenite socialne okrožnice Leona XIII. Ob tej priliki se je zbralo v večnem mestu ob Tiberi velikansko število delavcev in delodajalcev iz vsega sveta, ki so jih pripeljali tja škojfe in delavski voditelji. Skupna proslava se je vršila na praznik Gospodovega Vnebohoda z velikim zborovanjem, na katerem so govorili zastopniki vseh narodnosti. Na grob papeža Leona XIII. v lateranski baziliki je bil položen dragocen venec. Proslave se je udeležilo zastopstvo slovenskega krščanskega delavstva. Pri proslavi je govoril tudi zastopnik slovenskih delavcev. — v slovenskem jeziku.

D O B R E K N J I G E

A. Lebar: »Med pomladem in poletjem«. Dekliški popoldnevi v Radio - Ljubljana. — Založila uprava »Vigredi« v Ljubljani. Cena 10 Din. — Po čudnih ovinkih so dobila slovenska dekleta prvo knjižico za svojo samo-

vzgojo. Ne zdi se mi prav, da je prav Vigred napravila najmanj reklame zanjo. Res je, da se dobro blago samo hvali, a kaj, če pa do tega blaga nihče ne pride, ker ga ne more dobiti, ker ne ve, kje se prodaja. Zato bodi

povedano danes na ves glas: Vsako dekle, vsaka Vigrednica naj si nemudoma nabavi to knjižico! Vse, ki predavanj v radio niso slišale, ker one, ki so jih slišale, si jih bodo itak nabavile, ker bi jim bilo žal, če bi jih ne imele za trajno porabo. In zakaj trdim to? Ker je vsako predavanje pouk in celota zase. V »Vprašanju pred poletjem« začne o namenu življenja, ki ga osvetljuje »Solnce v srcu«. Pa če se tudi pojavi »Senca na življenski poti«, hodi dekle »Naprej in kvišku!« Te vztrajnosti jo uči »Pogled v Betanijo«, kjer jo je zajel poziv »Moli in delaj!« V poglavju »Kraljica ali suznja?« bojuje dekle boj za svojo moralno prostost in postane kraljica. Odtod »Spoštovanje v treh smereh« in »Resničnost besede, dejanja in vsega bistva«, pa tudi »Zvestoba v malem in velikem«. V poglavju »Čuvarica ognja v templju« govori o sramežljivosti kot varuhinji plemenitega deklišta, ki je dandanes kljub vsem zablodam še prav tako važno kot kdaj prej. O lepi in pravi ljubezni govori v poglavju »Največje pa...« Zadnje poglavje je namenjeno pravemu razmerju med materjo in hčerjo in nosi naslov »Mati in hči«. — V nobenem poglavju ni snov obdelana do izčrpanosti, kar je največja vrлина knjižice. Saj si mora vsaka bralka urediti delo samovzgoje prav po svoji potrebi. In tudi v uvodu pisateljica kaj primerno pravi: »...sem skušala označiti nekaj temeljnih točk, ob katerih naj bi dekleta v samovzgoji razmišljevala o raznih vprašanih, ki jim jih življenje zastavlja in odgovora od njih zahteva.« — Ko sem knjižico prečitala in se vsak dan vracam k nji, imam dve želji: naj bi dekleta prav v svojo korist pobrale knjigo do zadnjega izvoda, Vigred pa naj izda vsako leto vsaj par knjižic za dekleta. Učiteljica.

Jože Pogačnik: »Sinje ozare« Založila Družba sv. Mohorja. Natisnila Mohorjeva tiskarna v Celju 1931, str. 72. Vezana knjiga stane 15 Din za ude in 20 Din za neude.

Pesnik Jože Pogačnik se je med prvimi pojavil v mladem pojavnem literarnem svetu; že nad deset let smo se srečavali z njim v naših najboljših revijah, predvsem v Domu in svetu in davno je bil že čas, da nam pesnik pokaže svojo celotno podobo. Zato smo veseli njegove zbirke »Sinje ozare«. Pogačnik pa je zbral izmed velikega števila pesmi le tiste, ki so se mu zdele za zbirko nujne. Pesmi so res vse skrbno prebrane in pretehtano uvrščene v štiri značilna poglavja: Jaz — Bog — Zemlja — Človek. Povsod v celi knjigi, v vsakem poglavju, v vsaki pesmi posebej je pesnik otrok naše duhovne najbolj nemirne dobe in ureja sebe in svet iz razvrstnosti teh dni v skladnost dobrega in močnega človeka. Morda ni med sedanjimi pesniki nikogar, ki bi imel poleg intimne prisrčnosti tudi toliko prave domače svojstvenosti kot on. Najlepše se nam ta domačnost kaže v poglavju »Zemlja«, kjer je našo zemljo res zajel v vsej njeni mehki lepoti, prazničnosti

in delavniški resnobi, v vseh njenih sladkosti in bolečinah. Pesem »Domača zemlja« je izmed naših najboljših pesmi.

S Pogačnikom je naša povojna književnost dobila nov in izrazito pozitiven dokaz svoje vrednosti in Mohorjeva družba je izpričala, da bolj in bolj na široko pojmuje svojo nalogo v slovenskem založništvu.

Okrasne spenjavke za vrt in dom. Spisal ing. agr. Ciril Jeglič. Založila Družba sv. Mohorja, natisnila Mohorjeva tiskarna v Celju. Z 52 podobami. Cena broš. izvodu za ude Din 21, za neude Din 26, vez. za ude Din 30, za neude Din 40. — Jegličeva knjiga »Naše prijateljice« je zbudila resnično senzacijo. Saj res ni hiše ne hišice brez rož in cvetja. So pa to živa bitja, ki potrebujejo ljubeznive nege, sicer omagajo in poginejo. Za cvetlicami pa je napisal isti strokovnjak drugo knjigo: »Okrasne spenjavke«. Cemu te? Danes že kar več ne grade mnogo stanovanjskih hiš brez vrtov. Vsak si postavi dom, še tako skromen sredi vrta. Krog takega doma in na tak vrt pa spada mnogo zelenja in mnogo cvetja. Jeglič je hotel povedati in svetovati, kako naj si odpomremo z umno gojo spenjavk. V tej knjigi so zbrane vse za naše razmere prikladne spenjavke (pojasnjuje jih 52 slik). Dano je navodilo, kako in kje naj jih uporabljamo, kako oskrbujemo. Po tej knjigi si lahko vsak izbere prav tiste plezavke in spenjavke, ki bi bile za njegovo hišo, vrt, uto, ograjo, balkon itd. najbolj prikladne. Zato bo ta knjižica res kažipot in svetovalka za vsakega posestnika vrta, hiše, da, tudi najskromnejše bajtice, ki bi jo lahko okrasil, neprijetne stene zakril in jih spremenil v ljubo cvetje. Res: kar nepogrešljiva knjiga za vsako hišo.

Stanovanje. Arhitekt I. Mesar in arh. I. Spinčič. Knjižna zbirka »Kosmos« Jugoslovanske knjižarne. Cena razkošni, bogati, s slikami zelo lepo opremljeni, v platno vezani knjigi 100 Din.

Slovinci smo od nekdanj pogrešali knjige, ki bi razpravljala o tem nadvse važnem socialnem problemu. Stanovanjsko vprašanje postaja čedalje bolj vprašanje vsakega posameznika, zakaj čedalje bolj uvidevno njegovo važnost, njegova pravilna rešitev pa bi pomenila važen korak k izboljšanju sedanjega splošnega stanja.

Ni pa moči tajiti, da je prav z ozirom na gradbo in uredbo stanovanja nastal v poslednjih letih velik preobrat. Estetski gradbeni način je tako rekoč podrla revolucija. Stari način gradbe je namreč uvaževal lepo in estetično zunanost naših stanovanjskih hiš in naših stanovanj, njih praktična uporaba pa je bila bolj zastopljena pomena. Nova doba je pokazala, da je praktično in udobno stanovanje tudi lepo in estetično in novodobna arhitektura se je pričela zavedati, da domačnost našega stanovanja tudi v estetskem oziru ne zaostaja za starim načinom. Naša hiša in naše stanovanje ni lepo samo

tedaj, kadar mu je lepota prvi in glavni namen, marveč je še mnogo lepše kadar nam je udobno, domače in praktično. Ker se je torej stari način zgradbe družinskih hiš nekako preživel, nam bo knjiga »Stanovanje« pokazala povsem nova pota do prijetnega stanovanja.

Knjiga opozarja čitatelja najprej na to, kako si bolje, udobneje in ceneje zgradi stanovanje, ki bo odgovarjalo njegovim razmeram in potrebam, kako si stanovanje opremi — skratka, bavi se z vsemi stvarmi,

ki se tičejo stanovanja: svetuje gospodinji, kakšen bodi štedilnik in red v kuhinji, da bo hitreje in ceneje kuhala, kako more štediti na vseh koncih in krajih stanovanja, kako si more prihraniti ogromno dela in ogromno jeze, kako pride sama hitreje do miru in počitka itd.

Ne samo kdor si namerava šele postaviti lasten dom in si zgraditi stanovanje, tudi kdor že stanuje pod lastno streho, ali celo pri tujih ljudeh, se bo iz pričujoče knjige mnogo dobrega naučil.

IZ UREDNIŠTVA IN UPRAVE

Duhovne vaje za dekleta v Lichten-thurnovem zavodu v Ljubljani.

Lichtenthurnov zavod v Ljubljani, ki ga vodijo usmiljene sestre sv. Vincencija Pavel-skega, priredi letos v avgustu tridnevne od-deljene (zaprte) duhovne vaje za dekleta. Du-hovne vaje se bodo pričele v petek 14. av-gusta ob 6 zvečer in bodo tra-jale do torka 18. avgusta zjutraj. Te dni smo zbrali zato, da se bodo kme-tiška in delavska dekleta lažje odtrgala od svojega dela in mogle par dni nemoteno v miru in tihoti posvetiti svoji duhovni prenovitvi in poglobitvi. Vsa oskrba (stan-ovanje in hrana) bo v zavodu za nizko odškodnino 100 Din za vse dni. Iskreno vab-ljene in dobrodošle so zlati dekleta z de-že. Porabite to lepo priliko, ki se vam letos prvokrat nudi, in prijavite svojo udeležbo po dopisnici vsaj do 15. julija na naslov: Vodstvo Lichtenthurnovega za-voda v Ljubljani, Ambrožev trg. Pripišite tudi svoj naslov. — V zavodu dobite tudi vsa morebitna potrebna pojasnila. — Duhovne vaje se bodo vršile samo za one udeleženske, ki bodo v zavodu stanovale.

Jože Podslivniški. — »Naše dobro ljudstvo«. Naslov Vaše črtice je v brid-kem nasprotju z vsebino. Morda ste hoteli na ta način tembolj zadeti v dušo. Res je, da se med nami Slovenci marsikje slabo godi starim, nadložnim ljudem. Vi obravnava-te to vprašanje v leposlovni obliki. Vendar črtica ne zadovolji. Premalo je pojasnjeno, zakaj in kako je prišlo do nesoglasja med staro in novo mlado gospodinjjo. Skratka, črtica je premajhna posoda za tako globoko in pereče vprašanje. Ker imate jezik v oblasti in znate povedati, boste morda v kaki ljud-sko-vzgojni daljši povesti mogli to snov

zadovoljivo obdelati, za Mohorjeve »Večer-nice« bi bila taka povest kakor nalašč. —

Raznim. Prosimo potrpljenja. Porabno bo prišlo, kadar bo primeren prostor.

Darujte za Vigredin tiskovni sklad!

KOLINKA
TVORNICA KIKORIJE
LJUBLJANA.

Okusna in zdrava
je
Kolinska kava

Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša 25 Din, z mesečno prilogo 50 Din, če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le 20 Din; za inozemstvo 32 Din, s prilogo 64 Din. — Izdaja Konzorcij Vigredi (Vida Mašič) v Ljubljani, Ljudski dom. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljudskem domu.

Odgovorna urednica: Poženel Zora.

Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čeč.

Preko vseh
skrbi in težav
Vam pomaga
lepa in dobra knjiga
čudili se boste
kako je poceni knjiga
iz založbe

**JUGO-
SLOVANSKE
KNJIGARNE
v LJUBLJANI**

Zahtevajte brezplačne cenike in
prospekte!

**Jugoslovanska
fiskarna
v Ljubljani**

Najbolje urejena:

Tiskarna
Knjigoveznica
Klišarna
Kameno-, offsettisk
Bakrotisk

Prvovrstna izvršitev
Zmerne cene

**Najmodernejša
grafika
Jugoslavije**

Priporoča se
prvi slovenski zavod

**VZAJEMNA
ZAVAROVALNICA**

LJUBLJANA

Miklošičeva cesta

Podružnice:

CELJE, Palača Ljud. posojilnice

ZAGREB, Starčevićev trg 6

SARAJEVO, Aleksandrova c.101

SPLIT, Ulica XI. puka 22

BEOGRAD, Poincaréova 2

Ivan Dogan

**Strojno mizarstvo
Zaloga pohištva**

**Ljubljana
Dunajska cesta 17**

(Medijatova hiša)

Priporoča svojo zalogo pohištva kakor: spalne sobe, jedilnice, kuhinjske oprave in drugo po konkurenčnih cenah. V zalogi so tudi vedno: žimnice (modroci), žičnice, divani in vsi drugi v tapetniško stroko spadajoči predmeti: — Deske in predloge za rezlanje.

Za
Vaše perilo

le
terpentinovo

milu

Latorog

Od dobrega najboljša je le

GRITZNER-ADLER

šivalni stroj in kolo

Elegantna izvedba! Najboljši materijal!

Pisalni

stroj

v

3

velikostih!

Na veliko!

Na malo!

GALANTERIJA

nogavice za dame, gospode in otroke, srajce, ovratniki, **kravate**, triko-perilo, puloverji, sprehajalne palice, dežniki, nahrbtniki, ženske torbice, razne ščetke in ogledala, dišeča mila, razni **trakovi** in **vezenine**; **kompletne potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje in tapetnike**. Cepilni noži, škarje za trte, Solingen-noži in škarje itd. po najnižji ceni samo pri trdkri

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

(Za vodo, blizu Prešernovega spomenika)

Cekovni račun štev. 12.005 - - - - Telefon štev. 2913

Cene solidne!

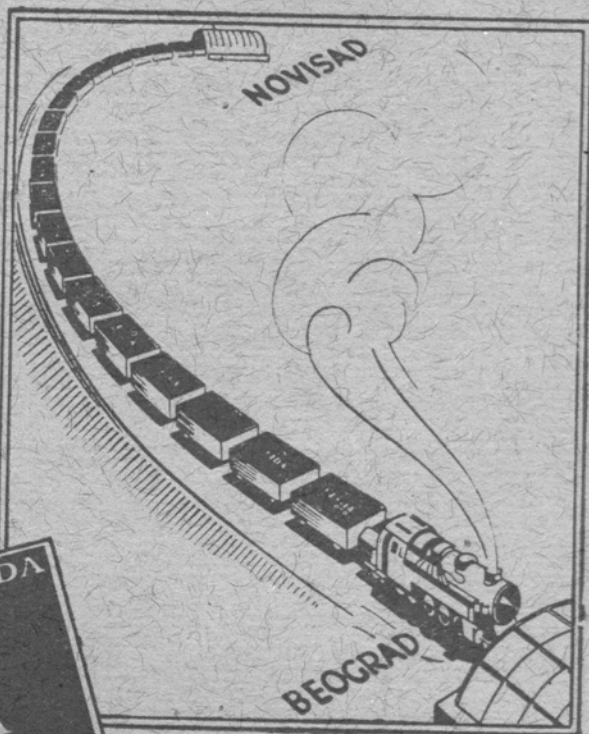
Postrežba točna!

KAJ PRAVIJO ŠTEVILKE:

**700.000 ZAVITKOV
ELIDA SHAMPOO
PRODANIH V ZADNJEM LETU!**

**DOKAZ
NJE GOVE
KAKOVOSTI!**

**Ako bi teh 700.000
zavitkov položili
zaporedoma
eden za drugim,
bi tvorili 83 km
dolgo progo, ka-
kor Beograd—
Novisad.**

*La negovanje
las*

ELIDA SHAMPOO